www.glos.live

GAZETA POLAKÓW W REPUBLICE CZESKIEJ

Pismo ukazuje się we wtorki i piątki

Głos

Wtorek
22 listopada 2022
nr 89 (LXXVII)
cena: 13 kč

WEEKEND W REGIONIE »CZYTELNIA« W ŚWIĄTECZNEJ ODSŁONIE STR. 4

PUBLICYSTYKA MŁODZIEŻOWE SŁOWO ROKU STR. 5

PUBLICYSTYKA NASI LEKARZE STR. 7

Trzymamy kciuki za biało-czerwonych

WYDARZENIE: Tak, to już dziś – Polska zagra pierwszy mecz na mundialu w Katarze. Pierwszym rywalem biało-czerwonych będzie Meksyk. Inauguracyjne spotkanie można oglądać w domowym zaciszu oraz – do czego gorąco zachęcamy – razem z innymi fanami piłki nożnej. Tym bardziej że na Zaolziu powstało kilka stref kibica. Pierwszy gwizdek sędziego o godzinie 17.00.

Janusz Bittmar

Strefy kibica zostały przygotowane między innymi w Boconowicach, Bystrzycy i Karwinie, w tamtejszych Domach Polskich. – Hej kibice, piłka wzywa!!! Polska – Meksyk, wtorek 22 listopada, godz. 17.00. Klub Kibica Boconowice zaprasza do wspólnego kibicowania. Emocje, pyszna kuchnia, napoje dla każdego. Czas start! – zachęcają organizatorzy z MK PZKO na oficjalnym facebookowym profilu Klubu Kibica Boconowice, jednego z nominowanych podmiotów w tegorocznym plebiscycie „Tacy Jesteśmy" Kongresu Polaków w RC. Wspólne kibicowanie szykują również działacze MK PZKO w Bystrzycy, którzy spotykają się w sali Domu Polskiego oraz karwińscy Polacy w swojej siedzibie we Frysztacie.

– Będzie się działo, jak zwykle w naszych progach – mówi „Głosowi" Grzegorz Skupień z MK PZKO w Boconowicach. Na nasze pytanie, jaką kuchnię – polską czy meksykańską – przygotują na dziś szefowie od kulinarnych wrażeń, nie otrzymaliśmy jednoznacznej odpowiedzi. Na pewno jednak wszyscy będą gorąco trzymali kciuki za polskich piłkarzy. Do przyjęcia sporej grupy kibiców w swoich progach szykują się też w Bystrzycy. – Naszym członkom wysłaliśmy zaproszenia drogą elektroniczną. Zobaczymy, ile osób wpadnie na mecz do Domu Polskiego, ale zapewniam, że atmosfera będzie przednia. Spotykamy się o godz. 16.30 – zdradza w rozmowie z naszą gazetą pomysłodawca spotkania, Mariusz Wałach, prezes Kongresu Polaków w RC i członek MK PZKO w Bystrzycy. Duże nadzieje z występem Polaków w mundialu wiążą również pezetkaowcy z Karwiny-Frysztatu. W Domu Polskim planują na dzisiejsze popołudnie wspólne kibicowanie w gronie przyjaciół i znajomych. – Mam nadzieję, że to przyniesie efekt w postaci zwycięstwa naszej drużyny – zapewnia Leszek Koch, menedżer projektów w MK PZKO.

• **Polacy mają najwierniejszych kibiców na świecie.** Fot. PZPN

Fot. PZPN

O mundialu na stronie 9

»Bon« rozliczony

Marek Bystroń, prezes Macierzy Szkolnej w RC, gościł w ostatni czwartek w Warszawie. Jego celem była Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie", gdzie złożył rozliczenie „Bonu pierwszaka" za ten rok. – Razem z Martą Pszczółkowską, koordynatorką „Bonu" z ramienia fundacji, sprawdzili dodane dokumenty, które pani Marta razem z rozliczeniami z innych państw objętych wsparciem wyśle do polskiego rządu. W trakcie spotkania omawiali możliwości nowego programu wsparcia dla maturzystów w ramach programu wspierania Polaków za granicami kraju – czytamy w e-mailu przesłanym do redakcji „Głosu" z Macierzy Szkolnej.

W tym roku szkolnym „Bon pierwszaka", na który składają się kompleksowe wyprawki szkolne oraz stypendium edukacyjne w wysokości 450 złotych, otrzymało w polskich szkołach w Republice Czeskiej 266 pierwszoklasistów, w tym 25 w Pradze. I chociaż na razie nie został ogłoszony termin składania wniosków projektowych na przyszły rok, Marek Bystroń wierzy, że także przyszłoroczni pierwszoklasiści otrzymają od polskiego rządu wsparcie. **(wot)**

• **Marek Bystroń w warszawskiej siedzibie Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie".** Fot. ARC

8,3

proc. będzie wynosić tegoroczny spadek realnych wynagrodzeń w RC. Wśród krajów Czwórki Wyszehradzkiej to najgorszy rezultat, a gdy spojrzeć na Europę – spadek poniżej średniej unijnej. Jak poinformowała bowiem ČTK na podstawie analizy spółki inwestycyjnej „Cyrrus", w Polsce płaca realna ma obniżyć się w tym roku tylko o 2,1 proc., na Słowacji o 1,1 proc., na Węgrzech o 0.3 proc., a w całej Unii Europejskiej o 2,3 proc. Już w przyszłym roku sytuacja ma się jednak poprawić. Nie oznacza to jednak, że realne pensje Czechów pójdą w górę. Ich spadek nie będzie już jednak tak dramatyczny i wyniesie zaledwie 0,1 proc. **(sch)**

ZDANIEM... Łukasza Klimańca

klimaniec@glos.live

Chcecie bajki? Oto bajka: była sobie Pchła Szachrajka – głos Zdzisława Tobiasza czytającego znany utwór Jana Brzechwy po latach przerwy znów zabrzmiał w domu dzięki audiobookowi. – Tato, a co to są te „brewerie"? Co oznacza „bałałajka"? Co to „menażeria"? A ten „lilaplusz"*? – dopytywała się najmłodsza z moich córek.

Język polski to piękna sprawa. Choć rozmowy o rzadko używanych już słowach i ich znaczeniu prowadzone z kilkuletnimi dziećmi tuż przed snem to jednak nie najlepsze rozwiązanie, gdy zależy nam, by maluchy w miarę szybko poszły spać.

Słuchając tego znakomitego słuchowiska (prócz wspomnianego Zdzisława Tobiasza, słyszymy tam m.in. Irenę Kwiatkowską, Stanisławę Celińską, Krzysztofa Kowalewskiego i Mieczysława Voita), jakie zostało nagrane w 1982 roku i mając na uwadze, że Jan Brzechwa pisał ten utwór w 1946 roku, można przekonać się na własne uszy, jak bardzo zmieniła się polszczyzna. Nie tylko w użyciu konkretnych słów i zwrotów, ale i charakterystycznej wymowie słów z użyciem tzw. gładkiego „ł" (głoski przedniojęzykowo-zębowej). W praktyce oznacza to jednak zatrzymywanie audiobooka i tłumaczenie dzieciom, jaką akurat psotę zrobiła teraz Pchła Szachrajka i co poszczególne słowa oznaczają.

Polszczyzna zmieniła się z biegiem lat i nadal się zmienia. Świetnie obrazuje to plebiscyt na Młodzieżowe Słowo Roku 2022 (piszemy o tym na str. 5), który wyłania najciekawsze i najpopularniejsze wśród młodych ludzi słowa, określenia lub wyrażenia. I tak, jak moja pięcioletnia córka dopytywała o „brewerie", tak ja (a i pewnie większość z dorosłych) zachodzę w głowę, co oznaczają używane przez moje starsze dzieci i ich rówieśników takie słowa i wyrażenia, jak essa, sus, odklejka czy „kto pytał?. Ten plebiscyt przez ostatnie lata wprowadził do powszechnej polszczyzny wiele słów i wyrażeń, które wcześniej znane były głównie młodemu pokoleniu. Nie inaczej będzie i tym razem, bo polska młodzież już używa słów i zwrotów, które są zapożyczeniami z języka angielskiego często wywodzącymi się z gier komputerowych. Ale do takich utworów jak Pchła Szachrajka warto wracać. Choćby po to, by wiedzieć, że „brewerie" oznaczały „kłótnie, awantury". I pamiętać, „iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają".

* lilaplusz – chodzi o fragment z „Przygód Pchły Szachrajki", w którym „Jedzie pełna animuszu, W żakieciku z lila pluszu, Z żółtym piórkiem w kapeluszu".

CYTAT NA DZIŚ

Adam Niedzielski, minister zdrowia RP, który zapowiedział, że obowiązek zakrywania nosa i ust maseczką w aptekach, przychodniach i w szpitalach w Polsce zostanie przedłużony co najmniej do końca marca 2023 roku

●●●

Przypadków COVID-19 jest mało, ale grypa czy wirus RSV zbiera żniwo. Utrzymanie maseczek w tym kontekście ma sens, szczególnie w przychodniach, szpitalach i aptekach, w podmiotach leczniczych, gdzie spotykają się chorzy ludzie

W OBIEKTYWIE »GŁOSU«

● **Ledwo zima zaznaczyła swoją obecność pięknymi opadami śniegu, w miastach zaczęły pojawiać się choinki. Jak widać na powyższym zdjęciu, w Jabłonkowie już mają swoją, na rynku, podarowaną od państwa Niedobów.** Fot. NORBERT DĄBKOWSKI

DZIŚ...

22

listopada 2022

Imieniny obchodzi: Cecylia, Marek
Wschód słońca: 7.07
Zachód słońca: 15.37
Do końca roku: 39 dni
(Nie)typowe święta: Dzień Kredki
Przysłowia: „Gdy na świętą Cecylię grzmi, rolnikom o dobrym roku śni"

JUTRO...

23

listopada 2022

Imieniny obchodzą: Adela, Felicyta, Klemens
Wschód słońca: 7.08
Zachód słońca: 15.36
Do końca roku: 38 dni
(Nie)typowe święta: Dzień Fibonacciego
Przysłowia: „Listopad ciecze, marzec nie podpiecze"

POJUTRZE...

24

listopada 2022

Imieniny obchodzą: Flora, Jan, Walenty
Wschód słońca: 7.10
Zachód słońca: 15.35
Do końca roku: 37 dni
(Nie)typowe święta: Katarzynki, Dzień Buraka
Przysłowie: „Deszcz w połowie listopada, tęgi mróz w połowie stycznia zapowiada"

POGODA

wtorek
dzień: 5 do 7°C
noc: 4 do 1°C
wiatr: 3-6 m/s

środa
dzień: 2 do 3°C
noc: 1 do 0°C
wiatr: 1-2 m/s

czwartek
dzień: 3 do 4°C
noc: 2 do 0°C
wiatr: 2-4 m/s

»Suszanie«, »Chórek« i »Šmykňa« w Rzeszowie

ZPiT „Suszanie" uczestniczył w międzynarodowej konferencji zorganizowanej przez Rzeszowski Oddział Stowarzyszenia „Wspólnota Polska". Wydarzenie miało charakter hybrydowy i było transmitowane w internecie. W sobotę wieczorem „Suszanie" wraz z Regionalnym Zespołem Śpiewaczym „Chórek" oraz kapelą „Šmykňa" wystąpili w Wojewódzkim Domu Kultury w Rzeszowie.

Szymon Brandys/PAI

● ZPiT „Suszanie" na deskach Wojewódzkiego Domu Kultury w Rzeszowie. Fot. AGATA PAWŁOWSKA/PAI

Konferencja pt. „Światowy festiwal polonijnych zespołów folklorystycznych formą aktywności kulturalnej środowisk polonijnych – ich rola w kształtowaniu wizerunku oraz promocji Polski" odbywała się w Rzeszowie od 17 do 21 listopada. Wydarzenie było kontynuacją działań festiwalowych w tym mieście. Uczestnicy rozmawiali o roli festiwali folklorystycznych i innych form polonijnej aktywności kulturalnej w kształtowaniu i promocji wizerunku Polski, Podkarpacia i Rzeszowa.

Wydarzenie miało charakter teoretyczno-praktyczny. Organizatorzy założyli, że działalność środowisk polonijnych kultywujących i promujących kulturę polską zostanie przybliżona zarówno z punktu widzenia bezpośrednich jej wykonawców (praktyka), jak i osób zajmujących się jej badaniem (teoria).

Z okazji 30-lecia Stowarzyszenia „Wspólnota Polska" i Domu Polonii w Rzeszowie w ramach konferencji zaplanowano koncert Zespołu Pieśni i Tańca „Suszanie". Ośmiokrotny uczestnik Światowego Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych w Rzeszowie wraz z Chórkiem i kapelą „Šmykňa" z Ostrawy zaprezentowali w sobotni wieczór tańce znane z regionu Zaolzia oraz całych Czech. „Šmykňa" z kolei uzupełniła bogaty program o elementy słowackie.

– Staraliśmy się zaprezentować rzeszowskiej publiczności różnorodność naszego regionu, stąd w naszych występach elementy czeskie, cieszyńskie, słowackie, a nawet żydowskie – wyjaśnił w rozmowie z „Głosem" Marian Weiser z Regionalnego Zespołu Śpiewaczego „Chórek".

Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych w Rzeszowie to największa impreza polonijna organizowana od 1969 r. Wydarzenie odbywa się zazwyczaj co trzy lata, w pierwszym wakacyjnym miesiącu. Jest jedną z największych tego typu imprez na świecie i wyróżniającą się wśród innych zarówno liczbą uczestników, jak i przede wszystkim formułą artystyczną, która umożliwia wszystkim zespołom wspólne, podczas jednego koncertu, zaprezentowanie się publiczności. Wspólny występ pozwala też zintegrować się uczestnikom i poznać wzajemnie, a także poznawać kulturę kraju przodków.

DZIEJE SIĘ W REGIONIE

CZESKI CIESZYN

Zakończyły się remonty ulicy Ostrawskiej oraz Wiaduktowej. Ten pierwszy kosztował ponad 23 miliony koron, druga inwestycja pochłonęła około 2 milionów koron. W ramach prac został wyremontowany 1,5-kilometrowy odcinek ul. Ostrawskiej, gdzie drogowcy zastosowali m.in. antypoślizgową powłokę przy często uczęszczanym przejściu dla pieszych, jakie znajduje się między zaporą Grabina a osiedlem. Oprócz naprawy nawierzchni na ul. Wiaduktowej zostały wyremontowane przyległe parkingi. Prace trwały 117 dni i zakończyły się w pierwszej połowie listopada. **(klm)**

KARWINA

Wczoraj rozpoczęły się prace związane z ociepleniem budynku polikliniki przy ul. Żižkowej w Mizerowie. Roboty budowlane obejmą termomodernizację obiektu, izolację fundamentów i piwnic, a także remont i ocieplenie dachu oraz wymianę okien i wszystkich drzwi zewnętrznych, w tym tych rozsuwanych automatycznie w wejściu głównym. Zgodnie z harmonogramem prace mają zakończyć się końcem przyszłego roku – odbiór budynku po ociepleniu zaplanowano na 31 grudnia 2023 roku. **(klm)**

ORŁOWA

Od piątku 18 listopada można już parkować w podziemnych garażach, jakie zostały wybudowane w centrum Orłowej. Opłata parkingowa została ustalona na 20 koron za godzinę. Póki co, do momentu zainstalowania terminala do płatności kartą, można płacić tylko gotówką. **(klm)**

TRZYNIEC

Publiczne losowanie miejsc parkingowych w wybudowanym właśnie obiekcie parkingowym na terenie osiedla Sosna odbędzie się w poniedziałek 5 grudnia w sali Biblioteki Miejskiej o godz. 15.00. Do Wydziału Gospodarki Nieruchomościami trzynieckiego urzędu wpłynęło ponad sto wniosków o miejsce parkingowe. W poniedziałek 28 listopada wnioski te zostaną przekazane Radzie Miasta, która ostatecznie je oceni i podejmie decyzję o włączeniu ich do losowania. Wnioskodawcy mogą, ale nie muszą być obecni podczas losowania. **(klm)**

Uderzył w drzewo

Tragiczny wypadek miał miejsce w sobotę w Orłowej niedaleko złomowiska samochodów przy ulicy Dr. M. Tyrša. Osiemdziesięcioletni kierowca z niewiadomych przyczyn zjechał z drogi i uderzył w drzewo. Staruszek zginął na miejscu. Podróżował sam.

Jak poinformowała rzeczniczka prasowa policji Eva Michalíková, okoliczności zdarzenia zostaną jeszcze dokładnie zbadane. W tym celu została zarządzona również sekcja zwłok ofiary. Ma ona pomóc m.in. w ustaleniu, czy w czasie jazdy nie nastąpiły u mężczyzny komplikacje zdrowotne. **(sch)**

Lodowisko będzie czynne

Lodowisko w Karwinie nie zostanie zamknięte po 1 stycznia 2023 roku – takie pogłoski krążące od pewnego czasu po mieście zdementował Petr Dyszkiewicz, dyrektor firmy STaRS Karwina, która zarządza stadionem zimowym. – Do końca tego sezonu, czyli do marca 2023 roku, nie przewiduję takiego rozwiązania – zapowiedział. Pewne jest jednak, że ceny wynajmu lodowiska zostaną podwyższone w związku z rosnącymi cenami energii. O ile? Wszystko będzie zależało od cen prądu na 2023 rok. **(klm)**

Nad Olzą szukają wolontariuszy WOŚP

Ruszyła rekrutacja do kwestowania z nami podczas 31. Finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy – poinformowali przedstawiciele Cieszyńskiego Sztabu WOŚP. Finał zaplanowano na 29 stycznia 2023 roku. Rekrutacja wolontariuszy odbywa się tylko w formie online, choć w cieszyńskim sztabie planują też spotkania dla osób, dla których taka forma rejestracji nie jest najprostsza. Aby zostać wolontariuszem WOŚP i kwestować na ulicach Cieszyna, trzeba wejść na stronę internetową iwolontariusz.wosp.org.pl i tam się zarejestrować. Wolontariuszami mogą zostać osoby pełnoletnie lub dzieci za zgodą opiekuna prawnego. Celem 31. Finału WOŚP jest walka z sepsą. Zbierane będą pieniądze na wyposażenie laboratoriów w urządzenia pozwalające na przyspieszenie diagnostyki zakażeń, które mogą doprowadzić do sepsy. Szybsza diagnostyka to lepsza terapia poprzez sprawne wdrożenie celowanego i skutecznego leczenia antybiotykami. Po raz pierwszy w historii sprzęt kupiony przez WOŚP posłuży pacjentom z różnych grup wiekowych. **(klm)**

Mikołajkowa zbiórka

Caritas diecezji ostrawsko-opawskiej kolejny raz rozpoczął mikołajkową zbiórkę na rzecz najbardziej potrzebujących dzieci w Ukrainie, które utraciły beztroskie dzieciństwo z powodu wojny. – W tym roku chcielibyśmy pomóc dzieciom mieszkającym w pobliżu walk w obwodzie donieckim, a także potrzebującym dzieciom z biednego regionu żytomierskiego – informują organizatorzy akcji. Z pomocą ludzi wielkiego serca zamierzają obdarować prezentami 51 dzieci.

– Święty Mikołaj przynosi prezenty dzieciom na Ukrainie 19 grudnia, do tego czasu chcemy je zdobyć i dostarczyć – informują przedstawiciele Caritas.

Darczyńcy mogą wybrać życzenie konkretnego dziecka (takie można znaleźć na stronie adoptujsi.cz) i spełnić je, przekazując odpowiednią kwotę na zakup tego prezentu. Można też wpłacić dowolną kwotę i tym samym dołożyć się do sumy, za którą zostaną kupione prezenty dla tych dzieci, których życzeń nikt nie zdecyduje się sfinansować. Osoby z partnerskich organizacji na Ukrainie przekażą prezenty dla dzieci, przez co zostaną wyeliminowane wysokie koszty związane z transportem paczek z Czech.

Chętni mogą dołączyć do akcji na trzy sposoby – wybierając życzenie mikołajkowe konkretnego dziecka i wysyłając przybliżoną kwotę za ten prezent (w tym przypadku należy skontaktować się z osobą koordynującą projekt pod nr. tel. +420 737 595 837 lub e-mailowo: veronika.cabala@dchoo.charita.cz), przelewając dowolną sumę na transparentne konto bankowe Caritas z symbolem 999 (nr: 2800779701/2010) lub przekazując datek za pośrednictwem portalu darujme.cz. **(klm)**

106 szkół do »odwiedzenia«

W czasie, kiedy szkoły średnie na naszym terenie zapraszają na stacjonarne dni otwarte do swoich placówek, w przestrzeni wirtualnej rozpoczęły się Targi On-line Szkół Średnich Województwa Morawsko-Śląskiego. Zaadresowane są do dzieci i ich rodziców, którzy zanim podejmą wspólną decyzję o dalszym kierunku kształcenia, chcą posiadać jak najpełniejszą informację o aktualnej ofercie edukacyjnej gimnazjów, szkół średnich z maturą i zawodówek.

Jak powiedział Stanisław Folwarczny, wicehetman ds. szkolnictwa i sportu, udział w targach zgłosiło 80 proc. wszystkich szkół ponadpodstawowych działających na terenie województwa. Podobnie jak w latach minionych, poszczególne placówki prezentują się w przestrzeni on-line według podziału na powiaty. Wczoraj zainteresowani mogli się skontaktować za pośrednictwem platform MS Teams lub Zoom z poszczególnymi szkołami w powiecie bruntalskim. Dziś taka możliwość istnieje w ramach powiatu frydecko-misteckiego, w czwartek głos będą miały szkoły nowojiczyńskie, a w przyszłym tygodniu od poniedziałku do środy kolejno placówki działające na terenie powiatów opawskiego, ostrawskiego i karwińskiego. Niezależnie od tego podziału przez cały czas na stronach targów dostępne są ogólne informacje o poszczególnych szkołach. W sumie chodzi o 106 placówek.

W środę 30 bm. pytania będzie można kierować również do jedynych dwóch w RC szkół średnich z polskim językiem nauczania. Polskie Gimnazjum im. J. Słowackiego w Czeskim Cieszynie o godz. 10.00 i 17.00 zaprasza do obejrzenia prezentacji wideo, natomiast od godz. 15.00 możliwa jest indywidualna rozmowa na tematy dotyczące nauki w tej placówce. Z kolei Akademia Handlowa w godz. 10.00-17.00 będzie o każdej pełnej godzinie wyświetlała filmik informacyjny połączony z zaproszeniem na dzień otwarty w szkole, a w kwadrans później zainteresowani będą mogli uzyskać odpowiedzi na nurtujące ich pytania. **(sch)**

W SKRÓCIE...

Cieszyn ma dworzec roku

Fot. dworzec.cieszyn.pl

Dworzec w Cieszynie otrzymał nagrodę główną kapituły w konkursie na „Dworzec Roku 2022". Nagroda publiczności powędrowała do Kątów Wrocławskich, a nagroda specjalna do Przemyśla. W plebiscycie brało udział 10 dworców. Konkurs na „Dworzec Roku" to inicjatywa Fundacji ProKolej. Celem konkursu jest wyróżnienie najlepszych dworców kolejowych w Polsce, propagowanie dobrych praktyk w obsłudze podróżnych, a także promowanie dworców nowoczesnych i funkcjonalnych.

Przebudowany w 2018 roku dworzec kolejowy w Cieszynie nawiązuje architektonicznie do dawnej stacji kolejowej, jaka istniała na cieszyńskim Bobrku od 1888 r., jednocześnie odpowiada jednak współczesnym wymogom i standardom. Dysponuje parkingiem dla podróżnych, kasami biletowymi, poczekalnią, przechowalnią bagażu, toaletami, bistro, a także czytelnią z dostępem do internetu. **(szb)**

●●●

O Zaolziu wśród przewodników

● **Sala Domu Narodowego w sobotę wypełniła się przewodnikami z terenu Śląska Cieszyńskiego.** Fot. PTTS „Beskid Śląski" w RC

Przewodnicy zrzeszeni w Kole Przewodników Beskidzkich i Terenowych przy Oddziale PTTK „Beskid Śląski" w Cieszynie spotkali się w sobotę w Cieszyńskim Ośrodku Kultury „Dom Narodowy" na corocznej sesji popularnonaukowej Miscellanea Przewodnickie, która tym razem była połączona z obchodami 70-lecia istnienia koła. Był tort urodzinowy, życzenia i gratulacje, jakie napłynęły z wielu kół województwa śląskiego. Wydarzenie było okazją do wręczenia odznaczeń zasłużonym działaczom, a także honorowych odznak PTTK i dyplomów przyznanych przez władze PTTK różnego szczebla. Tematem sesji Miscellanea Przewodnickie było polskie życie społeczne na Zaolziu po podziale Śląska Cieszyńskiego. O historii Zaolzia opowiedział uczestnikom wydarzenia dr Józef Szymeczek, wiceprezes Kongresu Polaków w RC, a Halina Twardzik, prezes Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Sportowego „Beskid Śląski" w RC, które w tym roku świętuje jubileusz stulecia istnienia, przybliżyła działalność tej organizacji. **(klm)**

»Czytelnia« w świątecznej odsłonie

Tłumy ludzi zgłodniałych nie tylko świątecznej atmosfery i spotkań ze znajomymi, ale też – dosłownie – chcących się rozsmakować w pezetkaowskiej kuchni odwiedziły dwudniowe warsztaty bożonarodzeniowe w wędryńskiej „Czytelni".

● **Marta Lubowa, Anna Samek i Władysława Szuścik przy swoim wspólnym stoisku.**

● **Niezawodna ekipa kuchenna, czyli Klub Kobiet PZKO w akcji.** Zdjęcia: SZYMON BRANDYS

Szymon Brandys

Na to wydarzenie wielu czekało z utęsknieniem od 2019 roku. Pandemia przerwała tradycję, do której w Wędryni powrócili znów razem Urząd Gminy i Miejscowe Koło PZKO. W głównej sali remontowanej właśnie „Czytelni" można było spokojnie usiąść i skorzystać z oferty gastronomicznej Domu PZKO, z kolei część wystawowa i warsztatowa znalazła się w sali przyległej. – Większość wystawców to mieszkańcy naszej gminy, ale są też z okolicy – wyjaśniał jeden z organizatorów Milan Zakřevský z Urzędu Gminy. – Można u nich nie tylko kupić m.in. ozdoby świąteczne czy prezenty, ale też podpatrzeć czy podpytać o sposób wykonania – dodał.

Stoiskom z rękodziełem towarzyszyły warsztaty dla dzieci, które mogły m.in. ozdabiać pierniczki.

Wieńce adwentowe, świeczniki i ozdoby choinkowe z szyszek na jednym ze stołów prezentowała Władysława Szuścik. – Najbardziej podobają mi się naturalne elementy, wszystko więc wykonuję z tego, co można znaleźć w naturze. Zawsze do świąt przygotowuję się w taki sposób – wyjaśniała. – Najczęściej podczas spaceru zbieram szyszki, mech, gałązki i potem znoszę to do domu – dodała twórczyni rękodzieła, której towarzyszyły jeszcze dwie koleżanki: Marta Lubowa i Anna Samek. U nich z kolei znaleźć można było m.in. kalendarze adwentowe czy ozdoby wykonywane techniką makramy.

Po obejrzeniu wszystkich stoisk można było zgłodnieć, spora kolejka ustawiała się więc do kącika gastronomicznego. – Mamy pięć dań na ciepło, 30 duzych kołaczy, 200 kołaczyków i 13 rodzajów ciast – wyliczała Marta Roszka, szefowa Klubu Kobiet wędryńskiego koła PZKO. Panie piekły już od poniedziałku. W sobotnie południe zostały już tylko resztki. – A myśmy się bały, że to się nie sprzeda. Zawsze bowiem w piątki przychodziły dzieci ze szkół, a teraz mieli wolne – wyjaśniła Aleksandra Macura.

To nie ostatnie świąteczne akcenty w Wędryni. Na 5 grudnia zaplanowano rozświecenie choinki. Kto nie zdążył się zatem rozsmakować w pezetkaowskiej kuchni, to będzie miał znów okazję.

W Wędryni nie kobiety wystawiały swoje wyroby. Lustra w oryginalnie wykonanych drewnianych ramach, deski do krojenia, drewniane łyżki i świeczniki, a nawet świeczki z wosku pszczelego oferował odwiedzającym Bogdan Niemiec. – Kiedyś miałem pszczoły i zostało mi jeszcze trochę wosku, generalnie jednak zajmuję się drewnem. Jestem elektrykiem, ale po pracy odnalazłem swoją pasję i relaksuję się przy tym – mówił w rozmowie z „Głosem".

Frajda dla dzieci i dorosłych

Bombki, ozdoby, prezenty na święta i sporo zabawy dla rodziców z dziećmi. Gródecki Klub Mamuś „Hráďátka" wraz z Dorotą Konderlą zorganizowali w sobotę warsztaty dla dzieci i przedświąteczną wystawę rękodzieła. W Centrum Wolnego Czasu było z czego wybierać. Warsztaty odbyły się już po raz piąty. Obok ręcznie robionych wieńców, świeczek, mydeł, robótek na szydełku, czapek i rękawic, patchworków, ozdób choinkowych czy wreszcie wypiekanych na miejscu „szulek" trudno było przejść obojętnie.

– Zaczęliśmy od założenia klubu mam, potem same mamy zaczęły wystawiać swoje rękodzieło, a teraz nasze kręgi się rozszerzyły i mamy też tutaj zaprzyjaźnione panie z okolicy – wyjaśniała organizatorka wydarzenia Dorota Konderla. Sama najchętniej robi mydła, ale też maluje ozdoby naścienne czy na tkaninach. Na jej stoisku można było z kolei zakupić ręcznie malowane bombki na choinkę. – U nas w Gródku sporo jest takich osób, które lubią coś tworzyć wieczorami – zapewniła.

Wszystkie wystawiające panie zgadzały się co do tego, że ich rękodzieło stanowi przede wszystkim pasję i hobby. Często jest to wielogodzinna żmudna praca. W przypadku szydełkowanych maskotek, które na swoim stoisku sprzedawała Marcela Jimnopulu z Karwiny, wykonanie jednego średniej wielkości misia zajmuje średnio 15 godzin. – Dzieci mam już duże, dlatego teraz mogę zabijać nudę właśnie w taki sposób – mówiła „Głosowi". Sama wykorzystuje poznane metody w pracy z dziećmi w jednej z karwińskich świetlic.

Dzięki gródeckiemu kiermaszowi można się było przygotować nie tylko do świąt, ale też na sylwestra. Táňa Žajdlikowa z Trzyńca prezentowała oryginalne czapeczki zimowe na szampana.

● **Organizatorka Dorota Konderla przy swoim stoisku m.in. z ręcznie malowanymi bombkami.** Fot. SZYMON BRANDYS

– To pomysł z internetu, robi się je z pustych rolek papieru toaletowego i potem dodaje włóczkę – wyjaśniała. Swoje umiejętności rozwija ponadto w ramach bystrzyckiego klubu patchworkowego w DDM pod okiem Marceli Sikory. – Patchwork to styl życia! – dołączyła się do rozmowy Alicja Twardzik, która w stoisku obok wystawiała prace swojej mamy Lidii Szewczyk. – Mama mówi o tym jako o pasji, my zaś nazywamy to jej nałogiem – dodała ze śmiechem. – Każdy z nas ma już swój patchworkowy koc, to są bezcenne produkty. Dominujący na jej stoisku ogromny koc, uszyty przez wiele pań według stylu Edyty Sitar, zjeździł już wiele wystaw – był m.in. w Nysie.

Wystawy rękodzieła w Gródku mają charytatywny charakter. Każdy mógł sobie kupić kawę i ciastko, a środki zebrane w ten sposób przekazywane są corocznie wybranemu choremu dziecku.

W ramach sobotniego wydarzenia rodzice z dziećmi mogli ponadto wziąć udział w warsztatach prowadzonych przez Karolinę Drong. – Wybrałyśmy z córką różne pomysły dla dzieci tak, żeby miały sporo zabawy z pomocą mamy czy taty – wyjaśniała. Wspólne wycinanie, wyklejanie czy rysowanie często bardziej nawet absorbowało uwagę dorosłych niż ich podopiecznych. Renifery na szpilkach do szaszłyków, bałwanki na drewnianych szpatułkach, zakładki do książek, kalendarze adwentowe w formie łańcucha, kartki z życzeniami czy choinki z papieru – wszystko to powstawało w oparciu o niczym nieskrępowaną dziecięcą fantazję. – Gorąco zachęcam do tego, żeby się przygotowywać do Bożego Narodzenia właśnie razem z dziećmi, przy okazji możemy im wytłumaczyć, na czym te święta polegają – dodała instruktorka. **(szb)**

Baza, betoniarz, essa, onuca i sus. Tak mówi polska młodzież

Język polski używany przez młodzież nad Wisłą zaskakuje z roku na rok. Świetnie pokazuje to tegoroczna edycja plebiscytu na Młodzieżowe Słowo Roku 2022. Zakończony właśnie pierwszy etap wyłonił 20 finałowych propozycji, m.in. takie słowa, jak baza, betoniarz, gigachad, onuca, sus, naura, rel, sigma. Tylko, co to w ogóle znaczy?!

● **Młodzieżowa mowa nie tyle przekazuje informacje, ale także żartobliwie lub złośliwie ocenia rzeczywistość – podkreślają jurorzy plebiscytu.** Fot. Pixabay.com

Łukasz Klimaniec

To dla nas okazja do zabawy językiem polskim i refleksji nad ciągłymi zmianami, które w nim zachodzą – przyznają organizatorzy plebiscytu – Wydawnictwo Naukowe PWN we współpracy z Uniwersytetem Warszawskim.

Tegoroczna zabawa rozpoczęła się 11 października. Do 8 listopada internauci przesłali prawie 125 tysięcy zgłoszeń, wśród których znalazło się 8221 różnych słów i wyrażeń! We wtorek 15 listopada zakończył się pierwszy etap plebiscytu. Jury przeanalizowało wszystkie zgłoszenia i wyłoniło finałową dwudziestkę – zakwalifikowało te słowa, które spełniały jednocześnie dwa warunki – miały najwyższą frekwencję wśród zgłoszeń oraz były zgodne z zasadami regulaminu. Co więcej, sposób ich funkcjonowania we współczesnym języku i komunikacji został skonsultowany z zespołem doradczym nastolatków z Obserwatorium Języka i Kultury Młodzieży. W finale znalazły się: baza, betoniarz, cringe, essa, gigachad, kto pytał?, łymyn, naura, NPC, odklejka, onuca, pokemon, rel, robi wrażenie, siedemnaście, sigma, slay, sus, twoja stara/twój stary, UwU (znaczenie tych słów i wyrażeń podajemy obok).

– W tych plebiscytach najciekawsza jest dla mnie językowa inwencja młodych ludzi. Chodzi nie tylko o słowotwórczość, lecz także o słowa czy wyrażenia pozornie neutralne, które z jakichś powodów stały się chwilową własnością młodzieży – komentuje Ewa Kołodziejek, profesorka nauk humanistycznych, wykładowczyni w Instytucie Językoznawstwa Uniwersytetu Szczecińskiego i jedna z jurorów plebiscytu.

Z nowości słowotwórczych najbardziej spodobała się jej „odklejka", a więc słowo o szerokim znaczeniu nazywające człowieka albo stan, w jakim się znajduje. Odklejka, odklejeniec, odklejony, odkleja to „osoba, która nie rozumie, co się dzieje, jest nieobecna myślami".

Bartek Chaciński, dziennikarz tygodnika „Polityka" zwraca natomiast uwagę, że to nie pierwszy raz, gdy duża część słów zgłoszonych do plebiscytu odnosi się w jakimś stopniu do gier wideo.

– Te gry od dawna nie są już rozrywką, której oddajemy się samodzielnie. Coraz więcej czasu wypełniają graczom interakcje z innymi, bywa nawet tak, że do jakiegoś świata gry wchodzi się właśnie po to, by nawiązywać kontakty, a nawet pogawędzić w okienku czatu lub przez mikrofon – mówi.

Finaliści plebiscytu na Młodzieżowe Słowo roku 2022 i ich tłumaczenie

BAZA – wyraz aprobaty, pozytywnych emocji

BETONIARZ – absurdalne powiedzenia z dwóch krótkich filmów opublikowanych na YouTubie w 2008 r., a po latach odkrytych na nowo. Betoniarz odnosi się najprawdopodobniej do profesji, kojarzyć się też może z osobą otyłą. Beton w języku potocznym kojarzy się ze stanem po paleniu marihuany

CRINGE – wstyd, przypał, sytuacja mocno niestosowna do okoliczności

ESSA – coś łatwego, co przychodzi łatwo

GIGACHAD – osoba idealna, wzbudzająca podziw; ktoś bardzo dobry w jakiejś dziedzinie lub coś, co jest świetne

KTO PYTAŁ? – pytanie wyrażające brak zainteresowania treścią danego komunikatu; riposta o znaczeniu: „Nic mnie to nie obchodzi"

ŁYMYN – spolszczone żartobliwe określenie kobiet zachowujących się nieracjonalnie

NAURA – skrót od na razie; zwrot używany na pożegnanie

NPC – zwykła, niewyróżniająca się osoba. Ktoś, kto zachowuje się i ubiera jak inni, ale też ktoś, kto zachowuje się mechanicznie, dziwnie – jak postać z gry

ODKLEJKA – stan oderwania od rzeczywistości lub osoba, która nie rozumie, co się dzieje, jest nieobecna myślami

ONUCA – sprzymierzeniec Rosji w wojnie z Ukrainą, osoba, która usprawiedliwia działania agresora

POKEMON – osoba wyróżniająca się zbyt ekstrawaganckim, niecodziennym, kolorowym wyglądem. Aluzja do postaci kolorowych stworów z gry komputerowej

REL – z ang. relatable; czuję to samo, mam tak samo, prawdziwe zgadzam się z tobą. Potwierdzenie tego, co mówił przedmówca

ROBI WRAŻENIE – dosłowny lub ironiczny sposób wyrażenia zdumienia lub podziwu

SIEDEMNAŚCIE – żartobliwa, przekorna riposta na pytanie o wiek

SIGMA – mężczyzna silny, niezależny, intrygujący, pewny siebie, podziwiany, ale nieafiszujący się ze swoimi sukcesami

SLAY – (z ang. slay – niszczyć, gromić) coś, co wymiata, robi wrażenie, wzbudza podziw albo ktoś, kto imponuje, poraża, np. atrakcyjnym wyglądem

SUS – z ang. suspect lub suspicious, „podejrzany"; skrót często używany przez graczy Among Us, gry wideo, odpowiednika znanej zabawy w mafię

TWOJA STARA/TWÓJ STARY – funkcjonuje jako dezaprobująca odpowiedź na pytanie: Kto?/ Kto pytał? lub na dowolną inną wypowiedź

UwU – emotikon oznaczający coś słodkiego, uroczego; ekspresja ciepłych emocji. Może być też ironiczną reakcją na coś, co odczuwa się jako „przesłodzone".

Jeszcze o »Kresowych« recytacjach

O laureatkach zaolziańskich eliminacji Konkursu Recytatorskiego dla Polaków za Granicą „Kresy 2022", które będą reprezentowały Republikę Czeską w finale w Białymstoku, informowaliśmy już w piątkowym wydaniu „Głosu". Dziś – zgodnie z obietnicą – wracamy do tematu.

W tegorocznych przesłuchaniach, które zorganizowały w ub. środę Polskie Towarzystwo Artystyczne „Ars Musica", Polskie Gimnazjum w Czeskim Cieszynie oraz Podlaski Oddział Stowarzyszenia „Wspólnota Polska" w Białymstoku, wzięła udział rekordowa liczba uczestników.

– Zgłosiło się 39 recytatorów. Ta liczba cieszy, bo świadczy o tym, że młodzież chce się zajmować poezją pomimo wszystkich współczesnych wabików – stwierdził główny organizator eliminacji, Władysław Kubień. Zdaniem Mariusza Orzełka, który co roku przyjeżdża na Zaolzie z Białegostoku w roli jurora, za ilością poszła też jakość. Zwłaszcza w kategoriach środkowych, które obejmowały dzieci w wieku 8-12 lat i 13-15 lat.

Do ideału brakowało jednak jeszcze tego i owego. Dlatego też, jak zauważył Kubień, warto byłoby znowu pomyśleć o zorganizowaniu warsztatów, na których zaproszeni instruktorzy poćwiczyliby niektóre rzeczy bezpośrednio z recytatorami.

O tym, jak mówić, żeby w sposób interesujący i skuteczny przekazać treść wiersza, radził w środę przed ogłoszeniem wyników członek czteroosobowego konkursowego jury Karol Suszka. Jak zaznaczył, recytator wchodzi na scenę po to, żeby słuchaczom coś przekazać. Dlatego też powinien być z nimi w kontakcie wzrokowym lub mówić tak, żeby całą ich uwagę skupić na sobie. Jako przykład całkowitego sprzężenia ciała z tym, co dana osoba chce przekazać, wskazał wystąpienie Anny Jiravskiej z podstawówki w Suchej Górnej. Z kolei Karolina Filipczyk z Polskiego Gimnazjum w Czeskim Cieszynie, zdaniem Suszki, „tak potrafiła się skupić i była tak naładowana energią, że nic nie musiała robić, a myśmy jej słuchali". **(sch)**

● **Władysław Kubień gratuluje kolejnej uczestniczce konkursu recytatorskiego.** Fot. NORBERT DĄBKOWSKI

Wyniki:

Kategoria I (do lat 7): wyróżnienie Lukáš Kotas i Radim Siuda, obaj PSP Gnojnik. **Kategoria II (8-12 lat):** 1. Eliška Gazur, PSP Bukowiec, 2. Tiana Berenika Skupień, PSP Jabłonków, 3. Mia Sznapka, PSP Gnojnik, wyróżnienie Alicja Nenička, PSP Hawierzów-Błędowice, Tadeusz Trzaskalik, PSP Karwina. **Kategoria III (13-15 lat): 1. ex aequo** 1. Karolina Filipczyk, Polskie Gimnazjum Czeski Cieszyn i Anna Jiravská, PSP Sucha Górna, 2. Ester Pyszko, wyróżnienie Wojciech Bureš, oboje Polskie Gimnazjum Czeski Cieszyn. **Kategoria IV (powyżej 16 lat):** wyróżnienie Dorota Cienciała, Polskie Gimnazjum Czeski Cieszyn.

NASZE RODY /142/

Michael Morys-Twarowski

Popiołkowie

Na Śląsku Cieszyńskim mieszkało kilka rodzin o nazwisku Popiołek, których nie łączyło pokrewieństwo. Byli Popiołkowie żyjący na Śląsku Cieszyńskim co najmniej od XVIII wieku, byli też jednak Popiołkowie, którzy przenieśli się tutaj dopiero na przełomie XIX i XX wieku.

Znany historyk, Franciszek Popiołek (1868-1960), zalicza się do tej grupy. Urodził się w Czułowie koło Krakowa. Po studiach na Uniwersytecie Jagiellońskim pracował krótko w Sanoku i Jaśle, by w 1899 roku znaleźć pracę w polskim gimnazjum w Cieszynie. Z Cieszynem i Śląskiem Cieszyńskim związał się na resztę życia. Był dyrektorem wspomnianej placówki, aktywnie działał w licznych stowarzyszeniach, jak Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego, Polskie Towarzystwo Ludoznawcze czy Polskie Towarzystwo Pedagogiczne. Słusznie nazywany jest ojcem polskiej historiografii Śląska Cieszyńskiego, a jego prace do dziś są wykorzystywane przez badaczy.

Franciszek Popiołek był żonaty od 1899 roku z Zofią Gajewską, pochodzącą z Wistowic w powiecie samborskim (obecnie w granicach Ukrainy). Ich syn Kazimierz (1903-1986), urodzony w Cieszynie, również wybrał zawód historyka. W 1968 roku wybrano go pierwszym rektorem Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Być może ze słynnymi Popiołkami był spokrewniony Feliks Popiołek, który urodził się w 1857 roku w Dubiu w powiecie krzeszowickim (Dubie i Czułów dzieli ok. 15 kilometrów). Był jednym z wielu emigrantów z Galicji, którzy znaleźli pracę w rozwijającym się górnictwie w Zagłębiu Ostrawsko-Karwińskim. Przez jakiś czas mieszkał w Michałkowicach, później w Rychwałdzie. Według czechosłowackiego spisu z 1921 roku, Feliks Popiołek i jego żona Maria zadeklarowali narodowość polską, z kolei ich dzieci – Maria (po mężu Jurzyca) i Władysław, już czeską. Bez dodatkowych informacji trudno interpretować te dane, bo wiadomo, że w 1921 roku władze czechosłowackie robiły wszystko, by jak najbardziej zaniżyć liczbę Polaków.

Popiołkowie z Zawady

Oprócz Popiołków przybyłych z Galicji, byli też Popiołkowie, którzy mieszkali na Śląsku Cieszyńskim znacznie dłużej. Po pobieżnym przejrzeniu ksiąg metrykalnych wydaje się, że ich korzenie prowadzą do okolic Frysztatu. Już w urbarzu z 1588 roku w Kąkolnej miało się pojawić nazwisko Popiołek zapisane w formie „Poppeleckh".

Więcej informacji zebrałem na temat Popiołków z Zawady. 27 października 1788 roku do ksiąg gruntowych tej miejscowości wpisano informację o nabyciu przez Michała Popiołka („Poppelek") gruntu siedlaczego oznaczonego numerem 3.

Później pod nr. 3 w Zawadzie gospodarował Jan Popiołek, syn Michała, a następnie Jerzy Popiołek, syn Jana. Jerzy Popiołek był żonaty z Julianną Mendrellą, córką młynarza z Moszczenicy, miejscowości położonej na pruskim Śląsku. Po przedwczesnej śmierci Jerzego wdowa po nim (w 1868 roku) poślubiła Antoniego Bendę (ur. 1844), gospodzkiego z Zawady, członka Towarzystwa Rolniczego Księstwa Cieszyńskiego, przyjaciela Pawła Stalmacha.

Młodszym bratem Jerzego Popiołka był Franciszek (1845-1917), dozorca robotników kolejowych, członek stowarzyszenia Dziedzictwo bł. Jana Sarkandra, który w testamencie zapisał swoje oszczędności funduszowi kościelnemu w Zawadzie.

Przełożony gminy Zawada i jego dzieci

Na niwie społecznej i narodowej udzielał się Wilhelm Popiołek (1860-1921), syn Jerzego i Julianny. Był współzałożycielem polskiego stowarzyszenia Jedność, Banku Rolniczego we Frysztacie oraz straży pożarnej w Zawadzie. Przez szereg lat pełnił funkcję przełożonego gminy. Po podziale Śląska Cieszyńskiego w 1920 roku został zmuszony do przeniesienia się na polską stronę – najpierw mieszkał w obozie dla uchodźców w Chybiu, później schorowanego przeniesiono go do szpitala bonifratrów w Cieszynie, gdzie zmarł.

Żoną Wilhelma Popiołka była Maria Adamczyk, córka siedlaka w Uchylsku, wioski leżącej na ówczesnym pruskim Śląsku. Z tego małżeństwa pochodzili: Rudolf (ur. 1883), Aniela (ur. 1885), Antoni (ur. 1886), Alojzy (I) (1887-1887), Alojzy (II) (ur. 1888), Linus (ur. 1890), Stefania (1892-1896), Pelagia (ur. 1894), Aurelia (ur. 1896), Stefania (ur. 1897), Frydolin (ur. 1899), Bronisława (ur. 1901) i Natalia (ur. 1903).

Najstarszy z braci, Rudolf (ur. 1883), „odznaczał się niezwykłemi zdolnościami i chęcią do nauki". Uczył się w polskim gimnazjum w Cieszynie. Musiał przerwać naukę w szóstej klasie ze względu na chorobę serca, zmarł cztery miesiące później w lipcu 1901 roku. Został pochowany w Zakopanem.

Antoni (ur. 1886) studiował na Uniwersytecie Jagiellońskim. Pracował jako nauczyciel w Orłowej, Oldrzychowicach i Polskiej Lutyni. W 1913 roku objął posadę kierownika polskiej szkoły w Dziećmorowicach. W czasie I wojny światowej służył w armii austriackiej. W listopadzie 1918 roku dostał się do włoskiej niewoli, miesiąc później wstąpił do armii generała Józefa Hallera. W polskim wojsku służył do maja 1919 roku, potem przywdział mundur Żandarmerii Krajowej Śląska Cieszyńskiego. W okresie międzywojennym był komendantem szkoły policyjnej w Świętochłowicach. Zmarł w 1958 roku.

Alojzy (ur. 1888) był właścicielem gospody w Zawadzie. W czasie niemieckiej okupacji został wywieziony do obozu w Dachau. Zwolniony w 1944 roku, zmarł niedługo potem (Jerzy Klistała w „Martyrologium mieszkańców Zaolzia" pisze, że „zginął w niewyjaśnionych okolicznościach po powrocie do domu").

Linus (ur. 1890) ukończył studia weterynaryjne we Lwowie. W 1918 roku współorganizował 10. Pułk Piechoty Ziemi Cieszyńskiej. W okresie międzywojennym mieszkał w Bielsku. Uczestnik wojny obronnej 1939 roku, trafił do oflagu w Murnau, skąd zwolniono go, kiedy był już nieuleczalnie chory. Zmarł w 1942 roku w Rzeszowie.

Frydolin (ur. 1899) w okresie międzywojennym był dyrektorem Związku Spółek Rolniczych w Cieszynie. W 1939 roku trafił do sowieckiej niewoli. Umieszczony w obozie w Kozielsku, szczęśliwie ocalał. Jak pisał historyk Mečislav Borák, „kiedy wiosną 1940 r. zaczęto wywozić więźniów, których groby odnaleziono później w Katyniu, znalazł się w ostatniej grupie około 150 jeńców, których przewieziono do obozu Pawliszczew Bor, a później Griazowiec. Tam doczekali odwilżenia i wstąpili do formujących się w Związku Sowieckim oddziałów Wojska Polskiego".

Skąd to nazwisko?

Nazwisko Popiołek, jak podano na stronie Instytutu Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk, pochodzi od wyrazu „popiołek", mającego oznaczać chłopca z popielatymi włosami.

Skąd ten ród?

Część Popiołków na Śląsk Cieszyński trafiło z Galicji. Korzenie Popiołków, którzy mieszkali w naszym regionie przed połową XIX wieku, prowadzą najprawdopodobniej w okolice Frysztatu.

Gdzie doczytać?

- Edward Długajczyk, „Polska konspiracja wojskowa na Śląsku Cieszyńskim w latach 1919-1920", Katowice 2005 (biogram Antoniego Popiołka)
- Rajmund Hanke, „Słownik polskiego śpiewactwa Górnego Śląska od Wiosny Ludów do przełomu tysiącleci", Katowice 2001 (biogram Linusa Popiołka)
- Janusz Mitkin, „Szkolnictwo policyjne w województwie śląskim w okresie międzywojennym", Katowice 2007 (rozprawa doktorska, w której znajdziemy sporo informacji o Antonim Popiołku; praca dostępna online w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej).

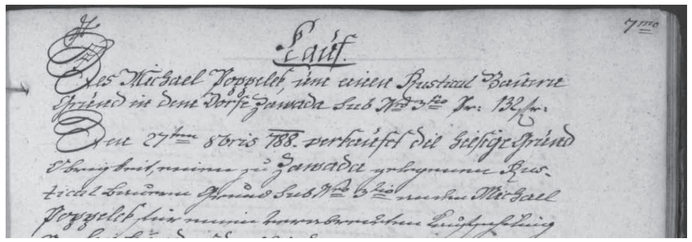

Fragment księgi gruntowej Zawady dotyczący kupna gruntu siedlaczego przez Michała Popiołka w 1788 roku. Źródło: Archiwum Krajowe w Opawie.

Franciszek Popiołek, nauczyciel i historyk.

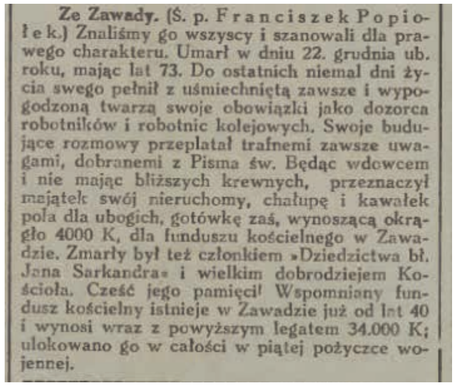

Ze Zawady. (Ś. p. Franciszek Popiołek.) Znaliśmy go wszyscy i szanowali dla prawego charakteru. Umarł w dniu 22. grudnia ub. roku, mając lat 73. Do ostatnich niemal dni życia swego pełnił z uśmiechniętą zawsze i wypogodzoną twarzą swoje obowiązki jako dozorca robotników i robotnic kolejowych. Swoje budujące rozmowy przeplatał trafnemi zawsze uwagami, dobranemi z Pisma św. Będąc wdowcem i nie mając bliższych krewnych, przeznaczył majątek swój nieruchomy, chałupę i kawałek pola dla ubogich, gotówkę zaś, wynoszącą okrągło 4000 K, dla funduszu kościelnego w Zawadzie. Zmarły był też członkiem »Dziedzictwa bł. Jana Sarkandra« i wielkim dobrodziejem Kościoła. Cześć jego pamięci! Wspomniany fundusz kościelny istnieje w Zawadzie już od lat 40 i wynosi wraz z powyższym legatem 34.000 K; ulokowano go w całości w piątej pożyczce wojennej.

Wspomnienie pośmiertne Franciszka Popiołka z Zawady. Źródło: „Gwiazdka Cieszyńska", 1917 nr 7. Zdjęcia: Wikimedia Commons, ARC

NASI LEKARZE

Dziecka nie należy budzić na »siku«

Beata Sikora od przedszkola chciała swoje życie zawodowe związać z dziećmi jako lekarka lub nauczycielka. Wybrała medycynę i obecnie pracuje na stanowisku zastępcy ordynatora na Oddziale Dziecięcym trzynieckiego szpitala oraz w jego przychodni nefrologicznej.

Z czym najczęściej przychodzą pacjenci do nefrologa?

– Dość częstym powodem są powtarzające się infekcje dróg moczowych, które występują zarówno u niemowląt, jak i u osiemnastolatków. U małych dzieci ponad 90 proc. tych infekcji jest spowodowane bakterią e-coli, która obecna jest w stolcu. Aby uniknąć zakażenia, należy myć pupę dziecka pod bieżącą wodą, a chusteczki nawilżające, które mogą być źródłem infekcji, stosować tylko w wyjątkowych sytuacjach, np. na spacerze. U starszych dzieci problem powtarzających się infekcji dróg moczowych może być głębszy i aby zbadać jego przyczyny, kierujemy pacjenta na cystoskopowe badanie pęcherza moczowego. Generalnie w takich przypadkach odradzam korzystanie z basenów lub kąpieli w wodach stojących, a polecam kąpiel w morzu. Dobrą prewencją jest też podawanie preparatu z żurawiny lub nasturcji, które w wielu przypadkach mogą nawet zastąpić podanie antybiotyku.

Problemem, z którym często musi zmierzyć się nefrolog, jest moczenie dzieci w wieku, w którym nie powinny już sikać do pieluch. Jaki to wiek?

– Jako zjawisko fizjologiczne uważane jest dzienne moczenie u dzieci do lat 4 oraz nocne do 5 lat. Zdarza się jednak, że mamy do czynienia nawet z 14-latkami, które nie utrzymują moczu.

Gdzie tkwi problem?

– Najczęściej tkwi on w małej objętości pęcherza moczowego. W takich przypadkach mamy dwie możliwości leczenia. Pierwsza polega na podawaniu leków na zwiększenie pęcherza, dzięki którym dziecko może przespać noc „bez wpadki". Aby leczenie przynosiło efekty, należy jednak dotrzymywać zasadę niepodawania dzieciom napojów dwie godziny przed zaśnięciem. Rodzice często nie stosują się do tego zalecenia i potem się skarżą, że lek nie działa. Drugą metodą na powstrzymanie nocnego sikania są leki, które zatrzymują na noc produkcję hormonu, który jest odpowiedzialny za tworzenie się moczu. Tu jednak dyscyplina jest wręcz konieczna. Aby móc podać ten lek, trzeba mieć stuprocentową pewność, że dziecko po jego przyjęciu nie będzie piło. W przeciwnym razie do dojdzie do rozrzedzenia krwi oraz wystąpienia skurczów, które mogą spowodować nawet utratę przytomności.

W jakim wieku powinien obudzić dziecko pełny pęcherz?

– Tego nie da się dokładnie określić, ponieważ zależy to od wielu indywidualnych uwarunkowań. Mamy np. do czynienia z dziećmi, które urodziły się w 27. tygodniu ciąży, z dziećmi z problemami psychicznymi czy ADHD, a także z predyspozycjami genetycznymi. Dlatego zawsze pytam, czy ktoś z rodziców lub krewnych miał problem z nocnym moczeniem. Czasem trudno uzyskać od rodziców tę „wstydliwą" informację. Dla lekarza jest jednak ważna.

Czy jest rozwiązaniem budzenie dziecka w nocy na „siku"?

– Ten błąd popełnia wielu rodziców. Budzenie dziecka po to, żeby poszło do toalety, nie jest wskazane, ponieważ narusza działanie centralnego układu nerwowego i nie rozwiązuje problemu. Zamiast zapobiegać przyczynie, eliminuje skutki. Wiem. że niektórzy rodzice wolą nawet dwa razy w nocy nastawiać budzik, byle tylko nie mieć mokrej pościeli. Odradzam to jednak tak samo, jak odradzam zakładanie pieluch np. siedmiolatkowi. Dziecko łatwo się przyzwyczai na taki „luksus" i do toalety nie będzie chodziło dla swojej własnej wygody i lenistwa.

Beata Sikora na korytarzu przychodni dziecięcej Szpitala w Trzyńcu. Fot. BEATA SCHÖNWALD

Czy powody nocnego moczenia mogą mieć też charakter psychiczny?

– Jak najbardziej, wówczas kieruję pacjenta do psychologa lub neurologa.

Z czym jeszcze spotyka się w swoim gabinecie nefrolog dziecięcy?

– Są to różne wady wrodzone, np. dziecko urodzi się z jedną nerką lub jego nerki są asymetryczne, co później przejawia się w ich nieprawidłowym funkcjonowaniu. W naszej przychodni mamy też np. dwóch pacjentów po transplantacji nerki. Chociaż niektóre badania potrafimy przeprowadzić sami lub przy współpracy z radiologiem, poważniejsze sprawy konsultujemy z oddziałem urologii dziecięcej w Ołomuńcu, dokąd kierujemy naszych pacjentów również na zabiegi operacyjne. **(sch)**

Kwestionariusz

Uczelnia: Wydział Lekarski Uniwersytetu Palackiego w Ołomuńcu
Specjalizacja: pediatria
Rok rozpoczęcia praktyki: 2009
Praktyka zawodowa: Oddział Dziecięcy Szpitala w Trzyńcu, od lipca 2020 roku zastępca ordynatora i lekarka przychodni nefrologicznej
Kontakt: beata.sikorova@nemtr.cz

GROSZ DO GROSZA

Henryka Bittmar

Co dziesiąty człowiek cierpi głód

Jest nas 8 miliardów. Nas, ludzi na Ziemi. Czy starczy dla wszystkich pożywienia za rok, za dziesięć, za pięćdziesiąt lat? Niektórzy eksperci twierdzą, że tak. Nie wszyscy jednak podzielają ten optymizm. Przypominają, że już w roku 2050 może naszą planetę zamieszkiwać ponad 10 miliardów ludzi. Sto lat temu było nas zaledwie ok. 1,7 miliarda, dziesięć lat temu – ponad 4 razy więcej. Podczas gdy Europę zamieszkuje obecnie 741 milionów ludzi, kontynent afrykański ok. 1,4 miliarda. Ale już np. w 2050 roku Europejczyków ma być znacznie mniej, aniżeli dzisiaj, bo ok. 630 milionów.

Przybywa niedożywionych

Najnowszy raport ONZ mówi wyraźnie. Pomimo znacznych wysiłków trudno będzie w najbliższych latach sprostać na świecie zapotrzebowaniu na żywność. A przecież warto podkreślić, że żywności produkujemy z roku na rok coraz więcej. Teoretycznie już teraz wystarczyłoby jej na wykarmienie co najmniej 10 miliardów ludzi. Teoretycznie, bo faktem pozostaje, że z dużymi problemami boryka się dziś rybołówstwo, rolnictwo, leśnictwo. Obszary głodu nie maleją, a wprost przeciwnie. I podczas gdy bogate społeczeństwa żywności ciągle mają nadmiar, już teraz na całym świecie ponad 800 mln ludzi nie ma co jeść. Dosłownie. Chodzi o jedną dziesiątą ludzkości. Niepokoi fakt, że to o co najmniej 50 mln ludzi więcej, aniżeli przed rokiem. Niedożywionych jest znacznie więcej, bo aż 2,3 mld. O 350 mln więcej, aniżeli w okresie przed pandemią COVID-19. Problem głodu i niedożywienia od lat dotyczy częściej kobiet, aniżeli mężczyzn.

Wojny, zmiany klimatu, kryzysy...

Przyczyn takiego stanu jest więcej, ale najczęściej wymienia się trzy: konflikty zbrojne, niekorzystne zmiany klimatu oraz szoki i kryzysy ekonomiczne. Państwa odgrywające ważną rolę w światowej produkcji żywności coraz częściej stosują ograniczenia, aby chronić własne rynki. To z kolei powoduje ogromne kłopoty w innych częściach globu. Niektórzy ekonomiści utrzymują też, że wdrażanie zasad tzw. Zielonego Ładu co prawda sprawia, że produkcja rolna jest bardziej ekologiczna, ale mniej efektywna. Unia Europejska na przykład chce zmniejszać zużycie nawozów i produkować żywność metodami bardziej przyjaznymi dla środowiska. A to także może powodować problemy. Nikt wprawdzie nie chce dziś rezygnować z osiągania ambitnych celów klimatycznych, zarazem jednak większość państw nie traci z pola widzenia bezpieczeństwa żywnościowego.

Żywność coraz droższa

Efekt kuli śnieżnej wywołała ostatnio wojna w Ukrainie. Drożejące na świecie surowce wywołały panikę i obawy, że być może trudno będzie nakarmić ludzi. Wojna zbiegła się ponadto z ogromną suszą w Afryce. Według FAO (Organizacji ds. Wyżywienia i Rolnictwa), w tym roku nawet 750 tys. ludzi jest wprost zagrożonych śmiercią głodową. Jeżeli jednak świat nie poradzi sobie z tym problemem, w wielu regionach należy niestety liczyć się z niebezpieczną destabilizacją polityczną. Zdesperowani ludzie wyjdą na ulice albo po prostu ruszą tam, gdzie żywności na razie jest pod dostatkiem. A więc np. z Afryki do Europy. Tu bowiem klęska głodu póki co nie grozi. Wszędzie jednak dają się ludziom we znaki stale rosnące ceny artykułów spożywczych. Widać to zresztą także u nas. Tak czy owak, w najbliższych dekadach trzeba będzie wytwarzać żywności jeszcze więcej, aniżeli dziś. Przede wszystkim jednak musi się ona znaleźć tam, gdzie głodujących i niedożywionych ludzi jest najwięcej. Jeżeli zaś poziom wydajności produkcji miałby pozostawać przez dłuższy czas na niezmienionym poziomie, to zapewnienie pożywienia wszystkim mieszkańcom planety oznaczałoby m.in. konieczność wykarczowania większości lasów, co z kolei spowodowałoby katastrofę klimatyczną i wyginięcie wielu gatunków zwierząt. Już teraz wiadomo, że ocieplenie klimatu skutkuje coraz częstszymi kryzysami żywnościowymi. Powtarzające się susze, powodzie, huragany i cyklony niszczą uprawy i tradycyjne ekosystemy, a zarazem pogłębiają biedę i potęgują migrację. Kolejnym problemem jest fakt, że coraz więcej zbóż w wielu regionach świata przeznacza się na produkcję pasz dla zwierząt i produkcję biopaliw.

Jedzenie w śmietniku

Podczas gdy na świecie przybywa ludzi, którzy borykają się z dotkliwym brakiem pożywienia, problem marnotrawienia artykułów spożywczych w wielu krajach jest ciągle jak najbardziej aktualny. Bez względu na to, jak głębokim kryzysom i konfliktom musimy stawiać czoła, ciągle jedna trzecia wyprodukowanej żywności na świecie jest marnowana. Jak wynika z danych FAO, nie na stół, a do śmieci trafia corocznie 1,3 mld ton żywności, która nadaje się jak najbardziej do spożycia. W krajach Unii Europejskiej rocznie ulega zniszczeniu 88 mln ton żywności za 150 mld euro. Alarmujące dane o klęsce głodu w różnych regionach świata niewiele w tej kwestii na razie zmieniają.

SPORT

Obowiązkowa wygrana

Fot. hcb-karwina

Każda czarna seria kiedyś się kończy. W przypadku szczypiornistów Karwiny w weekend zakończyła się passa trzech meczów bez zwycięstwa z rzędu. Banik, który w zeszłym tygodniu po dramatycznej walce zremisował na wschodzie Słowacji z Tatranem Preszów 34:34, w sobotę pokonał na wyjeździe Strakonice 40:27. Podopieczni trenera Michala Brůny rozkręcali się wprawdzie powoli, ale prawdziwych mężczyzn poznaje się nie po tym, jak zaczynają, ale jak kończą. A Banik w drugiej połowie urządził prawdziwą pokazówkę, wygrywając ostatecznie różnicą trzynastu bramek. Kolejny świetny występ w ofensywie zaliczył środkowy rozgrywający Jonáš Patzel, na pozycji obrotowego dużych problemów strakonickiej defensywie przysparzał Václav Franc.

Karuzela Chance Ekstraligi zaczyna kręcić się coraz szybciej, Banik swój najbliższy mecz rozegra jednak dopiero w sobotę. Przed własną publicznością karwiniacy zmierzą się z Hranicami (18.00).

CHANCE EKSTRALIGA

STRAKONICE – KARWINA 27:40

Do przerwy: 15:19. **Karwina:** Brychlec, Galia – Siročák 3, Růža 3, J. Patzel 8, Plaček 3, Fulnek 4, Pelák 2, Harabiš 2/2, Solák, Skalický 5/1, Široký, Nantl 4, Ptáčník 4, Franc 2.
Lokaty: 1. Pilzno 24, 2. Lowosice 24, 3. Karwina 20 pkt. **(jb)**

NA TAFLI MALOWANE

W Tipsport Ekstralidze hokeja na lodzie nie zwalniają tempa zarówno Stalownicy Trzyniec, jak i HC Witkowice Ridera. Kibicom dotychczasowy sezon przynosi same plusy, w odróżnieniu od coraz niższej temperatury za oknem.

Janusz Bittmar

TIPSPORT EKSTRALIGA

TRZYNIEC – HRADEC KR. 4:1

Tercje: 2:0, 1:0, 1:1. **Bramki i asysty:** 1. Voženílek (Marcinko, Marinčin), 2. Chmielewski (Hrehorčák, Jaroměřský), 30. Voženílek (Marcinko), 59. M. Daňo (Hrehorčák) – 54. Smoleňák (Lalancette, Lev). **Trzyniec:** Mazanec – M. Doudera, Marinčin, J. Jeřábek, Čukste, Ročák, Jaroměřský – Martin Růžička, Marcinko, Voženílek – M. Daňo, L. Hudáček, A. Nestrašil – Hrehorčák, Miloš Roman, Chmielewski – Kurovský, Dravecký, Buček – Hrňa.

W Werk Arenie jeszcze nie wszyscy zdążyli wygodnie usiąść, a gospodarze prowadzili już 2:0 po strzałach Voženílka i Chmielewskiego. Polski napastnik spożytkował idealnie podanie od Hrehorčáka, dobijając krążek do bramki w czystej pozycji. Aż trzy gole w niedzielnym spotkaniu padły w nietypowych okolicznościach. Voženílek strzałem na 3:0... przestraszył konstrukcję bramki Hradca, krążek spadł do siatki dopiero po tym, jak bramka została wytrącona ze swojego stanowiska. Identyczna sytuacja towarzyszyła trafieniu Smoleňáka na 3:1 – w tym przypadku sędziowie również uznali gola. I do trzech razy sztuka: Daňo w okresie desperackiej power play Hradca Kralowej został sfaulowany w czystej pozycji, co sędziowie potraktowali jako gol techniczny. Sam napastnik przyznał, że takiej bramki jeszcze w karierze nie zdobył. – Dla mnie to coś nowego, ale reguły hokeja umożliwiają taką interpretację. To samo dotyczy goli zdobytych do bramki wytrąconej ze swojego stanowiska. W NHL to normalne – stwierdził słowacki napastnik.

● **W Werk Arenie nie zabrakło też przepychanek pod bramką.** Fot. ZENON KISZA

WITKOWICE – OŁOMUNIEC 3:0

Tercje: 1:0, 1:0, 1:0. **Bramki i asysty:** 11. Fridrich (Lakatoš, Chlán), 23. Krieger (Lakatoš, Raskob), 46. Chlán (Stehlík, Kovář). **Witkowice:** Stezka – Koch, Raskob, Gewiese, J. Mikuš, L. Kovář, Stehlík, D. Krenželok – Fridrich, Chlán, Lakatoš – Bukarts, Kreiger, Bernovský – Dej, Lindberg, M. Kalus – Lednický, Marosz, Krejsa.

Ostrawianie, wciąż bez kontuzjowanego gwiazdora drużyny Petera Muellera, kontynuują świetną passę na własnym stadionie. Na dynamiczny hokej gospodarzy rywal z Ołomuńca nie potrafił odpowiednio zareagować. W 11. minucie ostrawianie wyprowadzili pokazową kontrę, w 23. spożytkowali przewagę liczebną, a w trzeciej tercji kontrolując przebieg wydarzeń dołączyli trzeciego gola.

– Po przerwie zarezerwowanej dla reprezentacji powróciliśmy w dobrej dyspozycji. To nie było łatwe spotkanie, ale udało nam się wygrać z czystym kontem. We wtorek z Pardubicami będzie równie ciężko – zaznaczył trener Trzyńca Miloš Holaň.

W innych meczach 21. kolejki: Litwinów – Brno 5:1, Karlowe Wary – Ml. Bolesław 4:3 (k), Pilzno – Kladno 1:2 (d), Ołomuniec – Liberec 4:1. **Lokaty:** 1. Pardubice 47, 2. Witkowice 41, 3. Trzyniec 36 pkt. **W następnej kolejce:** Trzyniec – Ołomuniec (dziś, 17.00), Witkowice – Pardubice (dziś, 17.30). ◢

Nasze kluby za pucharową burtą

Bez piłkarskich drużyn z naszego regionu będzie rozgrywana wiosenna walka w rodzimym Pucharze MOL, który w 2023 roku wystartuje od rundy ćwierćfinałowej.

PUCHAR MOL, 1/8 finału

MFK KARWINA – SLAVIA PRAGA 0:2

Do przerwy: 0:2. **Bramki:** 18. Olayinka, 31. Lingr. **Karwina:** Ciupa – Mikuš, Žák, Soukeník, Cienciala (81. A. Krčík) – Budínský, Boháč – Memić (65. Moses), Málek, Zedníček (15. Bartl) – Durosinmi (81. Ezeh).

Z podniesionym czołem, po walce do końca, drugoligowi piłkarze Karwiny pożegnali się z Pucharem MOL. W Karwinie-Raju ze zwycięstwa 2:0 w 1/8 finału rozgrywek radowała się faworyzowana Slavia Praga, która nad Olzę przyjechała w najsilniejszym składzie. Obie bramki padły już w pierwszej połowie. Do siatki gospodarzy trafili kolejno Olayinka (18.) i Lingr (31.). Wychowanek Karwiny Ondřej Lingr swojego gola nawet nie fetował, traktując trafienie na 0:2 jak prawdziwy dżentelmen. Karwiniacy zwiększyli obroty po przerwie, nadal jednak z trudem dochodzili do dobrych pozycji strzeleckich. Z dystansu czujność bramkarza Koláře sprawdził Budínský, w kilku niezłych sytuacjach znalazł się w polu karnym Durosinmi. Dla obu zespołów piątkowa pucharowa batalia była ostatnim akordem jesieni (a raczej zimy, biorąc pod uwagę pogodę, jaka panowała w piątek nie tylko w Karwinie). O tym, że Slavia mecz z Karwiną potraktowała poważnie, świadczy mocny skład, z jakim zameldowała się na placu boju. Kierownictwo praskiej drużyny zwolniło z obowiązku gry w Karwinie tylko reprezentanta Szwecji Aihama Ousoua.

BANIK OSTRAWA – SPARTA PRAGA 2:3

Do przerwy: 1:1. **Bramki:** 41. Kaloč, 92. Kuzmanović – 22. Haraslín, 66. samob. Frydrych, 77. Čvančara. **Ostrawa:** Laštůvka – Juroška (78. Tijani), Frydrych, Pojezný, Fleišman (78. Lischka) – Kaloč, Tetour (68. Mišković) – Cadu (68. Buchta), Kuzmanović, Plavšić – Almási.

Prawie 15 tysięcy kibiców obejrzało w sobotę na Miejskim Stadionie w Ostrawie-Witkowicach świetny spektakl, okraszony pięknymi, ale też dziwacznymi golami. Do kategorii pięknym trafień można na pewno zaliczyć wyrównującą bramkę Filipa Kaloča, który z podania Srdjana Plavšica uderzył z granicy 20 metrów płasko po ziemi, mocno i co najważniejsze, precyzyjnie. Samobój ostrawskiego stopera Michała Frydrycha pretenduje z kolei do miana najgłupszej bramki sezonu. Piłkę po ofensywnej akcji Sparty wpierw skierował pechowo głową nie tam, gdzie powinien ostrawski napastnik Ladislav Almási, a dzieła zniszczenia dokonał zagubiony we własnym polu karnym Frydrych. Goście przy stanie 1:2 szybko dołączyli trzeciego gola, kontrolując przebieg wydarzeń na boisku. Bramka z 92. minuty po strzale głową Nemanji Kuzmanovica była więc już tylko łabędzim śpiewem Banika. Podopieczni Pavla Hapala wiosną skupią się już wyłącznie na grze w Fortuna Lidze i odrobieniu strat do zespołów z górnych rejonów tabeli. Taki jest przynajmniej plan nowego sztabu szkoleniowego. **(jb)**

● **Na pierwszym planie karwiński pomocnik Sebastian Boháč.** Fot. mfkkarvina

Gra się po to, żeby wygrywać

Grzegorz Krychowiak,
pomocnik piłkarskiej reprezentacji Polski

Liczymy na dobry początek

Nie potwierdziła się teoria spiskowa dotycząca meczu otwarcia mundialu 2022 pomiędzy Katarem a reprezentacją Ekwadoru. Można dodać: na całe szczęście. Faworyzowany Ekwador zwyciężył w niedzielę z gospodarzami 2:0. A my czekamy na pierwszy występ z udziałem Polaków. To już dziś o 17.00.

● **Ostatnie szlify przed meczem z Meksykiem. Z przodu napastnik Krzysztof Piątek.** Fot. PZPN

Janusz Bittmar

Odliczamy godziny do inauguracyjnego meczu piłkarskiej reprezentacji Polski wraz z milionami kibiców na całym świecie. Zagorzałych fanów polskiej piłki nie brakuje też na Zaolziu – strefy kibica przygotowane będą dziś m.in. w Boconowicach, Bystrzycy i Karwinie w tamtejszych Domach Polskich (więcej o tym na stronie 1). Kilka tysięcy polskich fanów spodziewanych jest natomiast bezpośrednio w Dosze na wtorkowym pojedynku z Meksykiem.

Polscy piłkarze przystępują do spotkania z Meksykiem w dobrych humorach, które nie zepsuło nawet wymęczone zwycięstwo z Chile w Warszawie tuż przed wyjazdem do Kataru. Było 1:0 po kiepskiej grze podopiecznych Czesława Michniewicza na kiepskiej murawie boiska Legii Warszawa, ale jak już sugerowaliśmy wcześniej, takie sparingi to typowa zasłona dymna. Można grać brzydki futbol i wygrywać albo próbować grać atrakcyjnie, ale przegrywać jak zwykle. Biało-czerwoni właśnie w ten drugi sposób próbowali zaczarować rzeczywistość cztery lata temu podczas mundialu w Rosji. Skończyło się fatalnie, na ostatnim miejscu w grupie i szybkim spakowaniu walizek.

W dzisiejszym, arcytrudnym spotkaniu z wymagającym przeciwnikiem nawet remis będzie sukcesem. Obie drużyny nie są bowiem pasowane na faworyta grupy, w której pewniakiem bukmacherów są Argentyńczycy z Leo Messim na czele. Zarówno dla Polski, jak też Meksyku kluczowym pojedynkiem rozstrzygającym kwestię wyjścia z grupy C może okazać się starcie z Arabią Saudyjską. Biało-czerwoni zagrają z tym rywalem w najbliższą sobotę o 14.00. W ostatnim meczu grupowym zaplanowanym na środę 30 listopada Orły Michniewicza zagrają z Argentyną (20.00).

Jubileuszowy, setny występ w kadrze zaliczy dziś Kamil Glik. Nie ma takiej opcji, oprócz ponownej kontuzji, która skreśliłaby doświadczonego stopera z wyjściowego składu na wtorkowy mecz z Meksykiem. Glik w towarzyskim spotkaniu z Chile sprawdził na własnej skórze, że po przebytej kontuzji i rzetelnej rekonwalescencji można zagrać na pełnych obrotach. – Zmagałem się z urazem, dopiero w poprzednim tygodniu wróciłem do gry. Od dwóch tygodni trenowałem już na pełnych obrotach. Nie chciałem ryzykować i wrócić za wcześniej. Wolałem poczekać kilka dni więcej, co w kontekście formy fizycznej nie ma aż takiego znaczenia – powiedział Glik dla PZPN. – Przed nami wielka impreza, mam nadzieję, że wrócimy z pięknymi wspomnieniami. Po to tam jedziemy, po dobre wspomnienia i dobry wynik – zaznaczył. ◢

GŁOS EKSPERTA

VÍT RASZYK
trener piłkarski z licencją UEFA PRO, nauczyciel wychowania fizycznego, trener klubów FK Teplice, Banik Most, Ujście nad Łabą, MFK Karwina, szkoleniowiec w akademii piłkarskiej w Chinach

Fot. BEATA SCHÖNWALD

Zapowiada się trudny mecz dla Polski. Termin rozgrywania mundialu w Katarze i warunki klimatyczne panujące obecnie w Zatoce Perskiej dodatkowo obciążają zawodników, którzy dopiero co wrócili z klubów po ostatnich jesiennych meczach ligowych. Myślę, że biało-czerwoni zagrają z Meksykiem podobnie, jak w sparingu z Chile. Poukładani w defensywie, nastawieni na trochę mało atrakcyjny futbol, ale najważniejsze, żeby ten futbol był skuteczny. Nie będą raczej pchali się ślepo do przodu, znając mocne strony Meksyku lubiącego grać z pierwszej piłki, pomysłowo w linii środkowej. Niewykluczone, że zaatakują mocniej dopiero po 70. minucie, wtedy Robert Lewandowski mógłby wykorzystać jedną okazję i dać Polsce wygraną.

KONKURS »GŁOSU«
Wygraj podróż – oficjalną piłkę mundialu!

Fot. ARC

Al Rihla, w tłumaczeniu na polski „podróż" – taką nazwę przybrała oficjalna piłka mundialu w Katarze. Futbolówka ma być znów lepsza, szybsza i dokładniejsza od poprzedniczek (tak twierdzi przynajmniej znany niemiecki producent).
Mamy dla Was niepowtarzalną okazję do sprawdzenia na własnej skórze, czy faktycznie tak jest. W trzech konkursowych odcinkach na łamach „Głosu" będzie można zdobyć po jednej piłce Al Rihla. Zaczynamy!

PYTANIE nr 1
Ile bramek zdobył Robert Lewandowski w MŚ w Rosji 2018?
Na odpowiedzi czekamy do najbliższego czwartku pod adresem e-mailowym: info@glos.live.

RETROSKOP

Dziś trafiło na wyjątkową odsłonę Retroskopu. Mamy nie tylko wtorek 22 listopada, a więc termin pierwszego meczu Polaków w piłkarskich mistrzostwach świata w Katarze, ale też kolejną lotną premię okraszoną voucherem dla jednego z Was. W finałowej kolejce po nagrodę do sieci sklepów Sportisimo ustawili się wszyscy, którzy udzielili prawidłowej odpowiedzi na 120. pytanie. Bohaterem ubiegłotygodniowego Retroskopu był oczywiście Janusz Kupcewicz – były znakomity rozgrywający reprezentacji Polski, jeden ze strzelców bramek w wygranym 3:2 spotkaniu z Francją, stawką którego było trzecie miejsce w mundialu w Hiszpanii 1982. Tym razem szczęście uśmiechnęło się do Marka Bartnickiego. Nagroda do odbioru w redakcji.

PYTANIE NR 121

Zostajemy w klimatach piłkarskich. Wciąż z sentymentem i dużym niedosytem wspominam piłkarskie mistrzostwa Europy 2008 w Austrii i Szwajcarii, w których biało-czerwonych poprowadził holenderski trener Leo Beenhakker. Dla polskiej reprezentacji były to pierwsze mistrzostwa Starego Kontynentu w historii, potraktowane niemniej w brutalny dla kibiców sposób. Porażka z Niemcami, szczęśliwy remis z Austrią i przegrana z Chorwacją „zapewniły" drużynie szybki powrót do kraju. W kadrze nie zabrakło m.in.

Fot. ARC

35-letniego stopera, który po EURO 2008 pożegnał się z reprezentacją. Proszę podać jego nazwisko.

Na odpowiedzi czekam do najbliższej niedzieli pod adresem e-mailowym: bittmar@glos.live. **(jb)**

INFORMATOR

Jubileusz chóru »Grodkovia«

● **Przedstawiciele MK PZKO w Skrzeczoniu podczas koncertu: (od lewej) Irena Szeliga, dyrygentka chóru „Hasło", Beata Grzebień, wiceprezes koła, Czesław Gałuszka, prezes MK PZKO.** Fot. ARC

W niedzielę 13 listopada chór mieszany „Grodkovia", zaprzyjaźniony ze skrzeczońskim chórem „Hasło", obchodził jubileusz 35-lecia swojej bogatej działalności. Uroczystość odbyła się w ratuszu miasta Grodkowa z udziałem delegacji skrzeczońskiego Koła PZKO na czele z prezesem Czesławem Gałuszką.

Ponad 30-osobowa „Grodkovia" kontynuuje tradycje śpiewu chóralnego zapoczątkowane przez Józefa Elsnera – kompozytora i nauczyciela Fryderyka Chopina. Chór występował nie tylko na terenie miasta Grodkowa i okolicy, ale także w Warszawie, Ołomuńcu, Wiedniu oraz w partnerskich miastach Beckum w Niemczech i w Borszczowie na Ukrainie. W ramach współpracy MK PZKO w Skrzeczoniu z TMZG kilkakrotnie występował także podczas różnych imprez na terenie Boguminia, Skrzeczonia, Lutyni Dolnej i Jabłonkowa. **(T.G.)**

CO W TEATRZE

SCENA BAJKA – KARWINA: Velká policejní pohádka (22, godz. 9.00, 10.30);
▲ **CZ. CIESZYN**: Wielka bajka policyjna (24, godz. 10.00);
SCENA CZESKA – OSTRAWA: Šumař na střeše (24, godz. 18.00).

CO W KINACH

JABŁONKÓW: Jurassic World: Dominion (22, godz. 19.00); **TRZYNIEC – Kosmos**: Bilet do raju (22, godz. 17.30); W trójkącie (22, godz. 20.00); Me Gusta Colombia – Mart Eslem & David Surý (23, godz. 17.00); Grand Prix (23, godz. 20.00; 24, godz. 17.30); Vánoční příběh (24, godz. 20.00); **CZ. CIESZYN – Central**: Lunatycy (23, godz. 16.30); Přání Ježíškovi (24, godz. 10.00); Divnosvět (24, godz. 16.30); Ofiara (24, godz. 19.00); **KARWINA – Centrum**: Top Gun. Maverick (22, godz. 17.00); Grand Prix (22, godz. 20.00); Tajemství staré bambitky 2 (23, godz. 17.30); Spolu (23, godz. 20.00); Hádkovi (24, godz. 15.00); Vánoční příběh (24, godz. 17.00); Holy Spider (24, godz. 18.00), Czarna Pantera: Wakanda w moim sercu (24, godz. 19.30); **HAWIERZÓW – Centrum**: Cesta do dvojzemí (22, 23, godz. 17.00); Robin Hood (22, godz. 18.00); Střídavka (22, 23, godz. 19.30); Spolu (23, godz. 18.00); Divnosvět (24, godz. 17.00); Vánoční příběh (24, godz. 18.00); The Fabelmans (24, godz. 19.30); **CIESZYN – Piast**: Bella i Sebastian: Nowe pokolenie (22-24, godz. 15.30); Prorok (22-24, godz. 17.30); Chrzciny (22, godz. 20.00).

CO NA ANTENIE

POLSKIE WIADOMOŚCI: ČT1 SM, niedziela, wiadomości regionalne od godz. 6.00; powtórka na antenie ČT2, niedziela od godz. 19.30.
POLSKIE AUDYCJE: po-pt: godz. 19.05 Ostrawa 107,3 MHz i Trzyniec 105,3 MHz.
RADIO KATOWICE: „U Polaków za Olzą" – niedz. godz. 13.05 na 103 FM. Archiwum audycji: radio.katowice.pl/Zaolzie.

CO W TERENIE

KARWINA – Oddział Literatury Polskiej Biblioteki Regionalnej zaprasza na warsztaty twórcze pt. „Zrób sobie własny wieniec adwentowy", które poprowadzi Adam Tomanek. Zapraszamy we wtorek 22. 11. o godz. 9.00 do budynku biblioteki na Rynku Masaryka. Prosimy o zabranie ozdób, wianki oraz gałązki zapewnione. Cena biletu wynosi 70 kc. Kontakt: e-mail: polske@rkka.cz, tel. 596 312 477.
PTTS „BŚ" – Zaprasza 23. 11. na spacer po Szonowie. Wychodzimy o godz. 10.10 z przystanku autobusowego Šenov-Škrbeň. Trasę długości około 4,5 km zakończymy przy restauracji „Na Lapačce". Prowadzi Wierka Piekarska, tel. 737 818 785. Informacje o dojeździe i mapka trasy patrz www.ptts-beskidslaski.cz.
▲ zaprasza 26. 11. do „Czytelni" w Wędryni na coroczne podsumowanie sezonu turystycznego PTTS „BŚ". Gościem spotkania będzie Michał Milerski. Początek o godz. 15.00. Będzie możliwość odebrania kalendarzyków na rok 2023 i zapłacenia składek członkowskich rejonowym (80 kc).
▲ zaprasza 29. 11. na wycieczkę z Herczawy przez Jaworzynkę do Koniakowa (z Ochodzitą włącznie), 15 km. Wyjeżdżamy pociągiem o godz. 6.20 z Cz. Cieszyna, autobusem o godz. 6.56 z Mostów koło Jabłonkowa-Centrum. Z Koniakowa powrotny autobus w kierunku Cieszyna odjeżdża o godz. 14.00, 15.00, 16.00. Prowadzi Tadeusz Farnik, tel. 776 046 326.
▲ informuje zgłoszonych na tygodniowy pobyt w Luhaczowicach, że do końca listopada 2022 należy wpłacić na konto bankowe BŚ (225009364/0300) zaliczkę w wysokości 3000 kc.
UWAGA BRATYSŁAWIANIE! – Zapraszamy na kolejną Mikołajówkę absolwentów uczelni bratysławskich, która odbędzie się w piątek 2. 12. o godz. 15.00 „Na Fojtstwiu" w Oldrzychowicach. Z powodów organizacyjnych prosimy o potwierdzenie udziału najpóźniej do 27. 11. Zapraszają organizatorzy (B+J+J).

WYSTAWY

CZ. CIESZYN, KONGRES POLAKÓW, ul. Grabińska 458/33: wystawy pt. „Pani Prezydentowa Michalina Mościcka" oraz „Generał Mariusz Zaruski i pasje jego życia". Czynne od wtorku do piątku w godz. 8.00-15.00.
CZ. CIESZYN, ZARZĄD GŁÓWNY PZKO, Strzelnicza 28, galeria w holu na parterze: do 23. 11. wystawa pt. „Historia szkolnictwa polskiego w Karwinie-Raju". Czynna w godzinach otwarcia budynku.
MUZEUM HUTY TRZYNIECKIEJ i MIASTA TRZYŃCA, Sala wystaw, Frýdecká 387: do 31. 1. 2023 wystawa pt. „Fenomen Gorolskigo Święta". Czynna: wt-pt: w godz. 9.00-17.00, nie: w godz. 13.00-17.00.
▲ **GALERIA PLENEROWA „WERK"**: do 31. 1. 2023 wystawa pt. „Werk, jak ho z ulice neuvidíte". Czynna: wt-pt: w godz. 9.00-17.00; nie: w godz. 13.00-17.00.

CO ZA OLZĄ

COK, DOM NARODOWY, Miejska Galeria Sztuki Współczesnej, Rynek 12, Cieszyn: do 31. 12. wystawa pt. „Kwiaty białe jak kości". Czynna w po-pt w godz. 8.00-18.00.
KSIĄŻNICA CIESZYŃSKA, Mennicza 46, Cieszyn: do 26. 11. wystawa pt. „Czucie i wiara". Czynna wt-pt: w godz. 8.00-18.00, so: w godz. 9.00-15.00.

GŁ-668

WSPOMNIENIA

Dnia 23 listopada minie pierwsza rocznica śmierci
śp. DOROTY DOLEŽAL
z domu Bobek
Wspominają najbliżsi.
GŁ-662

Można odejść na zawsze, by stale być blisko.
Ks. Jan Twardowski

Dnia 21 listopada minęła 15. bolesna rocznica śmierci naszego Kochanego
śp. WŁADYSŁAWA GRYCZA
z Trzyńca
Wszystkich, którzy Go znali, o chwilę wspomnień i cichą modlitwę proszą najbliżsi.
GŁ-687

Czas tak szybko płynie,
ale w naszej pamięci pozostaliście.

Dnia 23 listopada 2022 minie 6. rocznica śmierci naszej Kochanej
śp. WANDY SUCHANKOWEJ

Wspominamy również Jej Syna
WŁADKA
który obchodziłby dnia 1 czerwca 61. urodziny.
O chwilę wspomnień proszą mąż, siostra z mężem i najbliższa rodzina.
GŁ-683

„Głos" jest finansowany ze środków Ministerstwa Kultury RC, Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP, Konsulatu Generalnego RP w Ostrawie, a także z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu „Polonia i Polacy za Granicą 2021" za pośrednictwem Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie" i Stowarzyszenia „Wspólnota Polska"

„Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów".

Głos GAZETA POLAKÓW W REPUBLICE CZESKIEJ

Przy wsparciu finansowym Ministerstwa Kultury RC wydaje Kongres Polaków w RC, ul. Grabińska 33, 737 01 Czeski Cieszyn, IČO: 00535613, w wydawnictwie POL-PRESS, s.r.o. IČO: 26792575 • Adres: Redakcja „Głosu", ul. Strzelnicza 28, Czeski Cieszyn 737 01 • Redaktor naczelny: Tomasz Wolff, wolff@glos.live • Zastępca redaktora naczelnego, redaktor sportowy: Janusz Bittmar, bittmar@glos.live • Redaktorzy terenowi: Danuta Chlup, danuta.chlup@glos.live • Łukasz Klimaniec, klimaniec@glos.live • Szymon Brandys, brandys@glos.live • Fotoreporter: Norbert Dąbkowski, dabkowski@glos.live • Doradca ds. reklamy: Beata Schönwald, beata.schonwald@glos.live • Projekt makiety: Jacek Utko • Telefony: sekretariat/centrala 558 731 766, e-mail: info@glos.live • www.glos.live • Pismo wychodzi we wtorki i piątki • Dostawę prenumeratorom prowadzi Česká pošta, s.p., oddělení periodického tisku, Olšanská 38-9, 225 99 Praha 3. Zamówienia: www.periodik.cz, e-mail: postabo.prstc@cpost.cz • Reklamacje tel. 800 300 302 • Kolportaż: PNS, a.s. • Druk: CZECH PRINT CENTER a. s. Na Rovince 876, 720 00 Ostrava-Hrabová • Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzega sobie również prawo ich redagowania i skracania • Numer ewidencyjny Ministerstwa Kultury RC: MK ČR E 588, nr Indeksu 42501, ISSN 2570-8708.

„Głos" należy do Stowarzyszenia Dzienników Mniejszości Narodowych i Etnicznych Europy MIDAS

MK PZKO w Gródku zaprasza na „Tloczyni kapusty", które odbędzie się w piątek 25 listopada o godz. 19.00 w miejscowym Domu PZKO. W programie ZT „Trzanowice", kabaret okazyjny „My", DJ Stanislaw Walach oraz domowa kuchnia z kapustą w roli głównej.

NEKROLOGI

W głębokim żalu pogrążeni zawiadamiamy, że dnia 17 listopada 2022 zmarł po ciężkiej chorobie w wieku 70 lat nasz Kochany Mąż, Ojciec, Dziadek, Brat, Szwagier i Wujek
śp. TADEUSZ DERLICH
z Karwiny
Pogrzeb Drogiego Zmarłego odbędzie się w środę 23. 11. 2022 o godz. 12.00 z kościoła rzymskokatolickiego w Karwinie-Frysztacie.
Zasmucona rodzina.
RK-087

Kto w sercach żyje tych,
których opuścił, ten nie odszedł...

Pogrążeni w głębokim żalu zawiadamiamy krewnych, przyjaciół i znajomych, że dnia 18 listopada 2022 po długiej i ciężkiej chorobie w wieku 82 lat zmarł nasz Najukochańszy Mąż, Ojciec, Dziadek, Teść, Brat, Szwagier, Wujek i Kuzyn
śp. JIŘÍ KAŇA
z Suchej Górnej
Ostatnie pożegnanie Zmarłego odbędzie się w piątek dnia 25 listopada 2022 o godz. 14.30 w sali obrzędów pogrzebowych w Suchej Górnej.
W smutku pogrążona rodzina.
GŁ-696

Wyrazy głębokiego współczucia z powodu śmierci
śp. JERZEGO KANI
z Suchej Górnej
składają rodzinie i bliskim koleżanki z Sekcji Kobiet ZG PZKO.
GŁ-693

Długoletniej ofiarnej członkini zarządu MK PZKO w Suchej Górnej oraz kierowniczce jego Klubu Kobiet pani Eugenii Kańa wyrazy szczerego współczucia z powodu śmierci
MĘŻA
składają Klub Kobiet, Klub Chłopa, ZPiT „Suszanie" oraz zarząd Koła.
GŁ-697

Ojcowski dom, to istny raj,
dar Ojca niebieskiego.
Chociaż byś przeszedł cały świat,
nie znajdziesz piękniejszego.

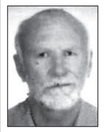

W głębokim żalu pogrążeni zawiadamiamy wszystkich krewnych, przyjaciół i znajomych, że dnia 16 listopada 2022 zmarł nagle w wieku 82 lat nasz Brat, Szwagier, Kuzyn i Przyjaciel
śp. OTTO SANTARIUS
zamieszkały w Orłowej na Obrokach
Pogrzeb Drogiego Zmarłego odbędzie się w środę 23. 11. 2022 o godz. 14.00 z kościoła ewangelickiego w Orłowej.
W smutku pogrążona rodzina.
GŁ-692

Wszystkim tym, którzy byli z nami w najtrudniejszych chwilach i podzielają nasz smutek po odejściu Ukochanego Ojca, Brata, Wujka, Dziadka i Pradziadka
śp. KAROLA MACURY
oraz tak licznie przybyli i uczestniczyli w uroczystościach pogrzebowych serdeczne podziękowania składają przyjaciółka Janka, córka Renia i syn Roman z rodzinami.
GŁ-691

Znajdź nas **na Facebooku**

Znajdź nas **na YouTubie**

PROGRAM TV

WTOREK 22 LISTOPADA

TVC 1
5.59 Studio 6 **9.00** O krok od nieba (s.) **10.00** Chłopaki w akcji **10.35** Dom na końcu miasta **11.30** AZ kwiz **12.00** Południowe wiadomości **12.30** Sama w domu **14.00** Siostrzenica **14.30** Hercule Poirot (s.) **15.20** Gdzie mieszkały księżniczki **15.45** O krok od nieba (s.) **16.40** Podróżomania **17.15** AZ kwiz **17.40** Czarne owce **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Gdzie jest mój dom? **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.15** Sebemilenec (film) **21.45** Hercule Poirot (s.) **23.20** Komisarz Moulin (s.) **0.50** AZ kwiz.

TVC 2
5.59 Dzień dobry **8.30** Cudowna planeta **9.20** Dziesięć błędów **10.05** Duże maszyny **10.50** Zabójcze wulkany **11.45** Przygody nauli i techniki **12.15** Nie poddawaj się plus **12.45** Nie poddawaj się **13.10** Broń II wojny światowej **14.00** Tajemnice II wojny światowej **14.55** Królestwo pustkowi **15.20** Świat zwierząt **16.15** Wytrwali **17.10** Sto cudów świata **18.05** Odkrywanie świata **19.00** Na rowerze **19.15** Magazyn chrześcijański **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Zabójcze miejsca (film) **21.40** Syn wroga państwa **22.35** Lotnicze katastrofy **23.25** Ghislaine Maxwell i jej ofiary **0.15** Ofiara (s.).

NOVA
5.55 Śniadanie z TV Nova **8.45** Ulica (s.) **9.45** Spece (s.) **10.55** Pościg **12.00** Południowe wiadomości **12.25** Ubezpieczalnia Szczęście (s.) **13.40** Dr House (s.) **15.35** Zamieńmy się żonami **16.57** Popołudniowe wiadomości **17.25** Pościg **18.25** Ulica (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** MasterChef Czechy **21.40** Pojedynek na talerzu **22.40** Weekend **23.35** Dr House (s.).

PRIMA
6.15 M.A.S.H. (s.) **7.00** Nowy dzień **8.15** M.A.S.H. (s.) **9.20** Czarne wdowy (s.) **10.30** Strażnik Teksasu (s.) **11.30** Rizzoli & Isles (s.) **12.30** Komisarz Rex (s.) **13.35** Agenci NCIS (s.) **14.40** Tak jest, szefie! **15.50** Policja w akcji **17.50** Nakryto do stołu! **18.55** Wiadomości, pogoda **19.55** Showtime **20.15** Zoo (s.) **21.35** 7 przypadków Honzy Dědka **23.55** Tak jest, szefie! **1.00** Policja w akcji.

ŚRODA 23 LISTOPADA

TVC 1
5.59 Studio 6 **9.00** O krok od nieba (s.) **10.00** Kamera na szlaku **10.30** Obiektyw **11.00** Siostrzenica **11.30** AZ kwiz **12.00** Południowe wiadomości **12.30** Sama w domu **14.00** Cudowne zioła **14.30** Dylematy kucharza Svatopluka (s.) **15.50** O krok od nieba (s.) **16.55** Jak się żyje wynalazcom **17.15** AZ kwiz **17.40** Czarne owce **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Gdzie jest mój dom? **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.10** Żandarmskie humoreski (s.) **21.45** 13. komnata Kamili Nývltowej **22.10** Ja, Mattoni (s.) **23.10** Maigret i zjawa (film) **0.40** Gdzie mieszkały księżniczki.

TVC 2
5.59 Dzień dobry **8.30** Magiczne otchłanie **8.55** Uttarakhand, źródła Gangesu **9.50** Świat zwierząt **10.45** Cudowne duńskie pustkowia **11.40** Andaluzja **12.35** Jak fabryki zmieniły świat **13.30** Wynalazki Leonarda da Vinci **14.25** Brakujące ogniwo **15.15** Telewizyjny klub niesłyszących **15.45** Historie czesko-niemieckiego nieporozumienia **16.00** Syn wroga państwa **16.55** Czechy i Europa zajmują się klimatem **17.20** Starożytne rzesze **18.10** Maya, indyjski tygrys **19.10** Babel **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Kamera w podróży **21.00** Podróże po Bali **21.35** Bedeker **22.05** Jak się troszczyć o duszę **22.35** Zoufalci (film) **0.20** Napad w Salisbury (s.).

NOVA
5.55 Śniadanie z TV Nova **8.45** Ulica (s.) **9.45** Spece (s.) **10.55** Pościg **12.00** Południowe wiadomości, sport, pogoda **12.25** Ubezpieczalnia Szczęście (s.) **13.40** Dr House (s.) **15.35** Zamieńmy się żonami **16.57** Popołudniowe wiadomości **17.25** Pościg **18.25** Ulica (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** MasterChef Czechy **21.40** Tajemniczy szef **23.10** CSI: Kryminane zagadki Las Vegas (s.) **0.10** Dr House (s.).

PRIMA
6.15 M.A.S.H. (s.) **7.00** Nowy dzień **8.15** M.A.S.H. (s.) **9.15** Zoo (s.) **10.30** Strażnik Teksasu (s.) **11.30** Rizzoli & Isles (s.) **12.30** Komisarz Rex (s.) **13.35** Agenci NCIS (s.) **14.40** Tak jest, szefie! **15.50** Policja w akcji **17.50** Nakryto do stołu! **18.55** Wiadomości, pogoda **19.55** Showtime **20.15** Zoo (s.) **21.35** Show Jana Krausa **23.50** Tak jest, szefie!

CZWARTEK 24 LISTOPADA

TVC 1
5.59 Studio 6 **9.00** O krok od nieba (s.) **10.05** Z zapachem tradycji **10.35** Co umiały nasze babcie **11.05** Pokusy doktora Burdy **11.30** AZ kwiz **12.00** Południowe wiadomości **12.30** Sama w domu **14.00** Pieczenie na niedzielę **14.40** F.L. Věk (s.) **15.40** O krok od nieba (s.) **16.45** Wszystko, co lubię **17.15** AZ kwiz **17.40** Czarne owce **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Gdzie jest mój dom? **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.10** Sprawiedliwość (s.) **21.30** Wędrówki po Czechach przyszłości **22.00** Program dyskusyjny **23.00** Na tropie **23.25** Detektyw Endeavour Morse (s.) **1.05** AZ kwiz.

TVC 2
5.59 Dzień dobry **8.30** Ta chwila **8.55** Wodopoje – afrykańskie oazy dla zwierząt **9.50** Odkrywanie świata **10.45** Brakujące ogniwo **11.35** Tajemnice II wojny światowej **12.40** Przygody nauki i techniki **13.10** Dzika strona Tajlandii **13.55** Cudowna planeta **14.45** Na grzyby **15.15** Świadkowie czasu **15.45** Europa dziś **16.10** Watykańskie tajemnice **17.05** Historia czeskiej żywności **17.25** Psie historie **18.20** Zielnik **18.50** Auto Moto Świat **19.20** Czechy i Europa zajmują się klimatem **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Z kucharzem dookoła świata **21.05** Magiczne otchłanie **21.35** Manu i Matěj podróżują do Apulii **22.05** Władca Paryża (film) **0.05** Queer.

NOVA
5.55 Śniadanie z TV Nova **8.50** Ulica (s.) **9.50** Pojedynek na talerzu **10.55** Pościg **12.00** Południowe wiadomości **12.25** Ubezpieczalnia Szczęście (s.) **13.35** Dr House (s.) **15.35** Zamieńmy się żonami **16.57** Popołudniowe wiadomości **17.25** Pościg **18.25** Ulica (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Nie martw się o mnie (s.) **21.30** Comeback (s.) **22.40** Gwiezdne życie **23.15** Dr House (s.) **1.15** Nie martw się o mnie (s.).

PRIMA
6.15 M.A.S.H. (s.) **7.00** Nowy dzień **8.10** M.A.S.H. (s.) **9.15** Dobre wiadomości (s.) **10.30** Strażnik Teksasu (s.) **11.30** Rizzoli & Isles (s.) **12.30** Komisarz Rex (s.) **13.35** Agenci NCIS (s.) **14.40** Tak jest, szefie! **15.50** Policja w akcji **17.50** Nakryto do stołu! **18.55** Wiadomości, pogoda **19.55** Showtime **20.15** Zoo (s.) **21.35** Do tablicy! **22.10** Incognito **0.25** Tak jest, szefie!

POLECAMY

● **Sebemilenec**
Wtorek 22 listopada, godz. 20.15
TVC 1

● **Ghislaine Maxwell i jej ofiary**
Wtorek 22 listopada, godz. 23.25
TVC 2

● **Maigret i zjawa**
Środa 23 listopada, godz. 23.10
TVC 1

● **Dzika strona Tajlandii**
Czwartek 24 listopada, godz. 13.10
TVC 2

POST SCRIPTUM

UŚMIECHNIJ SIĘ

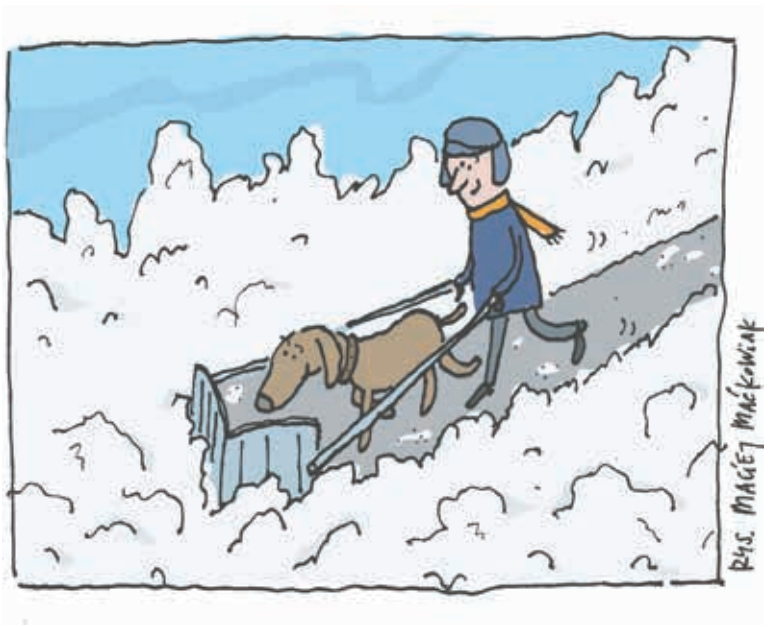

ROZETKA

Rozwiązaniem dodatkowym jest dokończenie fraszki Jana Izydora Sztaudyngera (ur. 28 kwietnia 1904 w Krakowie, zm. 12 września 1970 tamże) – polskiego poety, fraszkopisarza, satyryka, teoretyka lalkarstwa oraz tłumacza:
„Marzenie i zdarzenie
– Kiedyż was…?!”

1. coś, co pobudza kogoś lub coś do działania lub 4x4 w terenówce
2. artysta grający rolę w teatrze lub w filmie
3. brygada remontowa lub zespół filmowców
4. brzeg akwenu, pokryty piaskiem lub żwirem, nadający się do opalania i rekreacji
5. F dla chemika
6. Bond albo Joyce
7. mięczak, np. perłoródka
8. bogini grecka rzemiosła i sztuki wojennej, córka Zeusa
9. dłuższe, wzmożone napięcie nerwowe
10. Daniel, brytyjski aktor, odtwórca roli Bonda
11. cyrkowa scena lub miejsce walk gladiatorów
12. brak równowagi psychicznej, bzik, kręciek
13. dawniej zobowiązanie, powinność
14. grecka litera między jotą a lambdą

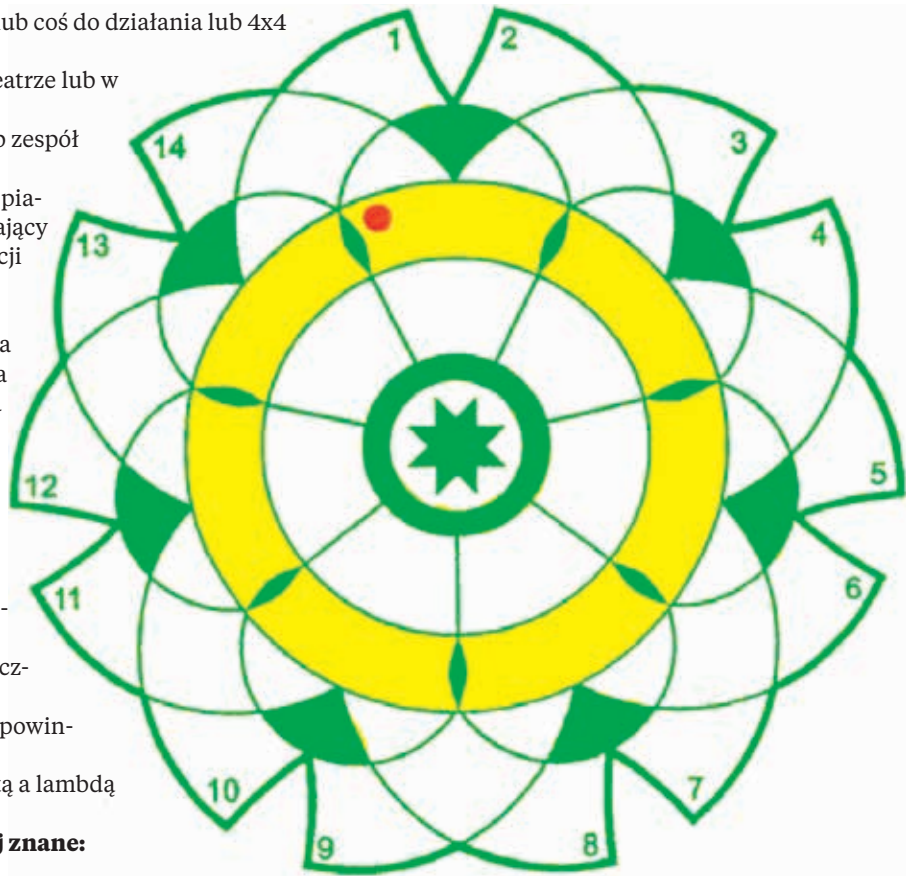

Wyrazy trudne lub mniej znane:
CRAIG, OBLIG, OBŁĘD

MINIKWADRAT MAGICZNY I

Pionowo i poziomo jednakowo:

1. bazar, jarmark, handel na rynku
2. biała rasa królików lub tygodnik z przedrukami
3. adwentowa msza o świcie
4. Marvin, amerykański piosenkarz popowy

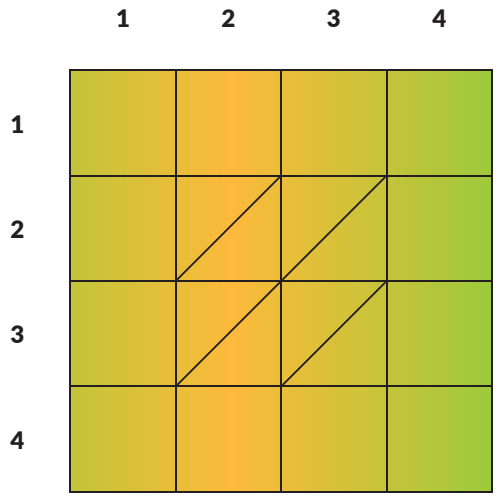

Wyrazy trudne lub mniej znane: GAYE

MINIKWADRAT MAGICZNY II

Pionowo i poziomo jednakowo:

1. błąd muzyka bądź piłkarza
2. dawna nazwa hiszpanii, dziś jej poetyckie określenie
3. tytuł utworu literackiego, autor Eyvind Johnson
4. Aurore Dudevant (1804-1876), czyli George…, francuska pisarka związana z Chopinem

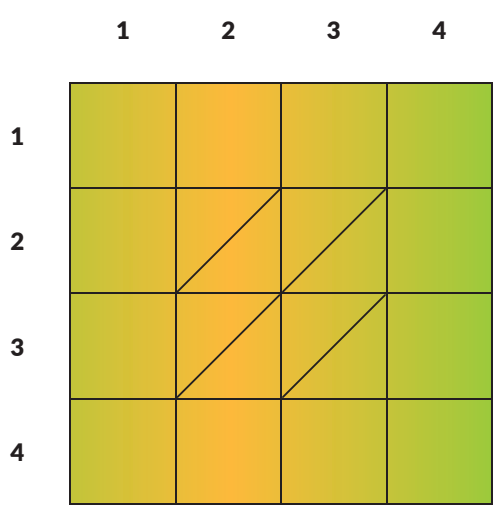

Wyrazy trudne lub mniej znane:
KRILON

LOGOGRYF ŁUKOWATY

Rozwiązaniem jest nazwa miasta w Polsce, położonego w województwie śląskim, w powiecie zawierciańskim. Leży ono u źródeł rzeki o tej samej nazwie, w środkowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej…

1.-4. Marian (ojciec) lub Bartosz (syn) – aktorzy
3.-6. bardzo młody ptak
5.-8. „…victis”, nowela Elizy Orzeszkowej
7.-10. dopingują graczy swojej drużyny
9.-12. gonić kogoś, biec za kimś, aby go dogonić
11.-2. Tadeusz (zm. 2007), kompozytor, gitarzysta i wokalista bluesowy lub część wiejskiego pieca

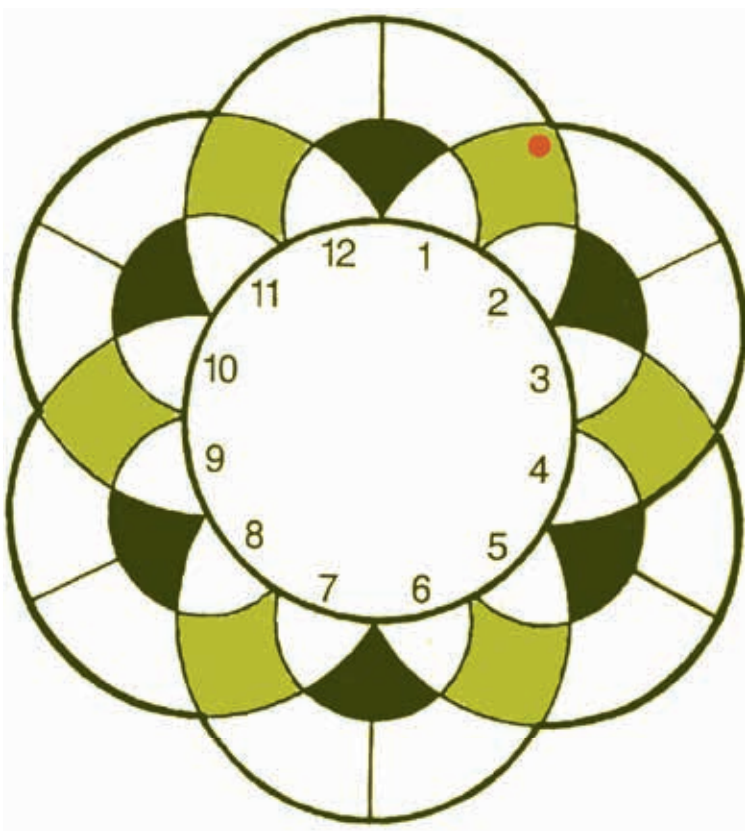

Wyrazy trudne lub mniej znane:
NALEPA

Wśród autorów poprawnych rozwiązań zostanie rozlosowana nagroda. Rozwiązania prosimy przysyłać na e-mail: info@glos.live. Termin ich nadsyłania upływa w piątek 2 grudnia 2022 r. Nagrodę z 8 listopada otrzymuje **Zbyszek Letocha**. Autorem dzisiejszych łamigłówek jest Jan Kubiczek.

Rozwiązanie rozetki z 8 listopada:
PORADZĘ
Rozwiązanie minikwadratu I z 8 listopada:
1. MIŁY **2.** INCOSE **3.** ŁOSKOT **4.** YETI
Rozwiązanie minikwadratu II z 8 listopada:
1. TRAF **2.** RAJTAR **3.** ATALKA **4.** FRAK
Rozwiązanie logogryfu łukowatego z 8 listopada: SMUTNE